Utropia

STUDENTAVISA I TROMSØ • NR. 11 • 6. OKTOBER 2004 • UKE 41 • 29. ÅRGANG

...noen ganger har alle lyst til å være litt stygg og slem.

Áilu Gaup - Mephistoles i *Faust*



FRYKTER BOLIGKRISE

I høst tok totalt 391 studenter kontakt med Bolighjelpa. Av disse stod 36 helt uten tak over hodet da hjelpeapparatet stengte sine dører 3. september. Nå ber Bolighjelpa Universitetet og Høgskolen om å rydde opp, slik at en tilsvarende boligkrise blir unngått neste høst.

S. 6-7

UNIVERSITETET RAMMES AV FUSKEBØLGE

fem studenter utestengt



- Antall plagieringssaker ved Universitetet i Tromsø har skutt i været etter at kvalitetsreformen ble innført i fjor høst, og flere studenter er nå utestengt på grunn av fusk.
- – Det er et tillitsbrudd. Fuskingen undergraver hjemmeeksamen som eksamensform, og vi tar dette meget alvorlig, sier rektor Jarle Aarbakke.

S. 4-5

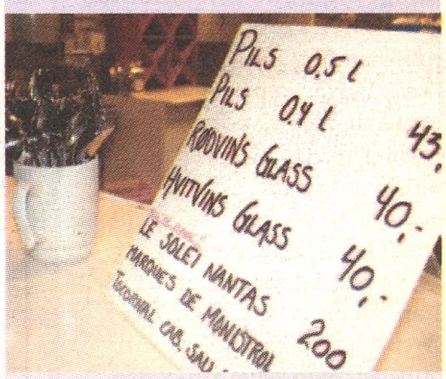
BORTSKJEMTE STUDENTER



Tromsø-studenter er landets mest bortskjemte universitetsstudenter. I 2003 hadde UiTø én ansatt for hver sjette student.

s. 9

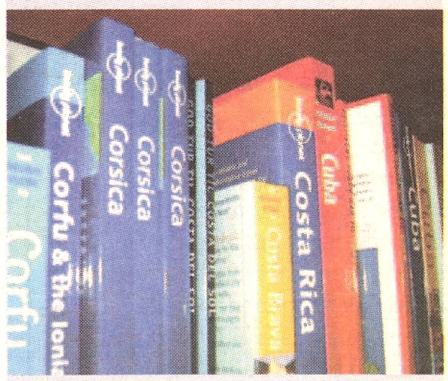
KREVER OVERSETTELSE



Utenlandske studenter ved UiTø krever oversettelse av skiltene og menyene på campus. – Vi vet fortsatt ikke hva vi spiser, lyder klagen fra International Students' Union.

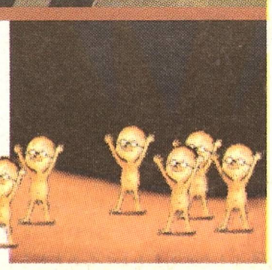
s. 11

LÆR OM UTVEKSLING



Første mandag i hver måned byr Studentstyret og Studieavdelinga på gratis kaffe, veiledning og erfaringsutveksling i Bodegaen.

s.8



Nakne små menn s. 7 UT

Nyhetsredaktør: Dima Emelianov
nyhet@utropia.no
Kulturredaktør: Bente Jensen
kultur@utropia.no
Redaksjonssekretær: Andreas Myrvold
andreas@utropia.no

Layout: Guro Brudvik Dalene
desk@utropia.no
Fotosjef: Espen Sandberg
foto@utropia.no
IT-ansvarlig: Ørjan Vøllestad
orjan@utropia.no

Telefon: 77 64 59 00
Fax: 77 64 51 99
E-post: utropia@utropia.no
Vev: www.utropia.no
Neste deadline: 14. oktober
Neste utgave: 20. oktober

LEDER



Maja Sojtaric
ANSVARLIG REDAKTØR
redaktor@utropia.no

Balansekunst

I hverdagen er det vanskelig å unngå medienes konstante forsøk på å fange vår oppmerksomhet. Mange av disse forsøkene er kyniske salgstriks som hvem som helst kan skrive. Sladrepressen er den ytterste konsekvens av en slik tendens, men vi ser mye av sladrepressens knep brukt innen såkalt seriøs dagspresse.

I Utropia har vi den fordelen at vi ikke er en dagsavis. Vi har tidens privilegium og vi forsøker å bruke dette til å styrke vårt kildemateriale. Dermed forsøker vi iherdig å ikke være en arena for ryktemakeri og personangrep.

Dette er åpenbart ikke den observasjonen Nordlys har gjort vedrørende vårt virke. I forrige utgave av Utropia hadde et av hovedoppslagene våre rolleblanding i akademia som tema. Burde en privatperson bruke de titlene vedkommende besitter som forsker ved en utdanningsinstitusjon, når han/hun uttaler seg i media? Hvilken effekt har i så fall dette?

Nå har det seg slik at det var 1.amanuensis ved NFH Peter Ørebech som katalyserte vårt oppslag, men selve artikkelen handlet om rolleblanding i akademia og uttalelser utenfor ens fagfelt. En del høytstående personer ved blant annet dette universitetet hadde stilt seg kritisk til dette. Vips få dager etter hadde Nordlys fått for seg at Utropia var en slagmark hvor personlige bitterheter ble luftet, og hvor Ørebechs fiender fikk angripe ham fritt.

Ingen fra Nordlys hadde spurt om hvilke kilder vi hadde brukt. Etter vår mening fremgår det klart av saken vår at vi var ute etter å belyse denne problematikken fra flere vinkler.

Vi vil gjerne presisere dette for våre lesere:

Utropia er til for at det skal kunne skapes sunn debatt omkring ting som angår hver og en av oss som studerer ved denne institusjonen. Å henge ut dine forelesere er ikke vårt mål. Vi forsøker å ta ballen og ikke mannen, men det er en skjør balansegang. Heldigvis er vi ikke avhengige av å selge deg et abonnement, så balansen er lettere å opprettholde.

DEBATT

Tell them!

ERIK KASPARTU

Jeg fikk en meget provoserende beskjed i begynnelsen av dette semesteret. En del av de tjue kronene som jeg betalte til Studentenes og akademikernes internasjonale hjelpefond (SAIH) – de tjue kronene som får oss til å tro at vi har reddet verden – endte i kampanjekassa til *tellhim.no*. En kampanje som tar sikte på å samle inn penger til en helsides annonse i Washington Post. Målet med kampanjen er å fortelle USA at Norge er i mot Irak-krigen.

Tjue spenn

Det øyeblikket jeg fikk vite det, raste det inni meg. Fordi å bidra med felles midler er det samme som å sette en mengde mennesker i bås. Nå er riktignok støtten til *tellhim.no*-kampanjen trukket, våre 20 spenn endte ikke hos Washington Post og mitt sinne har derfor roet seg. Men jeg er begynt å tenke – hva mener egentlig Ola Normann?

En undersøkelse sier at 80 prosent av Norges befolkning er i mot Irak-krigen, og utenrikspolitikken til den norske regjering reflekterer derfor ikke flertallets mening. Men hvor mange av de 80 prosentene vet egentlig hva de snakker om? Og hvem er det som danner deres meninger?

Er det et skrudd media som styrer nordmenns tankegang, eller har man i det hele tatt gitt seg muligheten til å tenke selv? Gidder man å finne ut av ting eller hiver man seg på en herlig bølge av andres tanker og meninger?

For meg, som støtter både Bush og Irak-krigen – jeg vet det er provoserende, men jeg er stolt av det – kan det norske folk virke litt likegyldig og fornøyd med å leve med andres meninger.

Ja til Irak-krigen

Tidlig i 2003 var *"ja til en invasjon av Irak"* det mest provoserende man kunne uttale i vårt hjemland. Slik jeg



Illustrasjon INGVILD BUHAUG

så det da og fortsatt ser det, vil en slik avvisende holdning hos majoriteten være enstydig med *"nei til et fritt irakisk folk"*. Å leve under en diktator som Saddam Hussein, som har frarøvet utallige mennesker retten til liv, og plassert et helt land under en tyranniserende ledelse, er ikke frihet. Så hva er det vi nordmenn tenker?

For oss er det blitt en selvfølge å få lov til å stemme ved valg – det å velge hvem man mener er den rette lederen. Men paradoksalt nok, verdsetter vi ikke slike rettigheter. Det er i hvert fall slik jeg oppfatter vår oppslutning om *"nei til krigen i Irak"*.

Det å få delta i et valg vil for enhver iraker være et privilegium. På samme måte vil de til nå 10 millioner registrerte velgerne i Afghanistan kunne få lov til å mene og bety noe når de går til valgurnene. Denne muligheten lover jeg at Michael Moore ikke unner irakerne for fem flate øre.

Meningsløse rop

Å gå til krig er på ingen måte en lett avgjørelse. Men noen ganger er det rett. Se for deg at USA og deres allierte hadde sendt ned hundre tusen mennesker til Irak, med et mål, nemlig å rope for fred. *"Vi må rope, og hører de ikke, da må vi rope høyere!"*, argumenterer den overengasjerte norske SV-er.

Men å rope har sjelden, eller aldri, gitt noen rett til å leve i ett fritt land. Vi må få øyne opp og innse at vi faktisk trenger et verdenspoliti. Og det er sheriff Bush som er best egnet til å utføre denne oppgaven.

Det er lett å kreve en fullstendig uttrekning av militære styrker fra Irak, fordi det koster både penger og menneskeliv å ha dem stasjonert der. Og det er helt klart tøft å se irakiske barn bli drept av sine egne fordi de ønsker kjært å ta mot litt snop fra en amerikansk soldat, men Irak trenger desperat en forandring. Og det er prisen vi må betale.

Og kjære *tellhim.no*, tenk dere om en gang til. Hva ville dere gjort om dere var irakere? Bruk halvsiden deres godt, pengene ville bety så mye mer i lomma på en humanitær hjelpeorganisasjon. Slik jeg ser det, er det bare Michael Moore som vil tjene på at en slik annonse kommer på trykk.

Jeg synes tanken på et amerikansk presidentskifte i dag er skummel, og etter å ha hørt John Kerrys meninger og uttalelser i den nylige presidentdebatten, kjenner jeg en frykt for fortsettelsen. Kjære amerikanere, la Bush for fullføre det han har begynt ved å gi han fire nye år ved roret.

God Bless America!

Utropia for 10 og 25 år siden

10 år siden

Sist nummer av Utropia var det en artikkel som kunne melde at semesteravgifta burde fordeles på flere. Dette ut fra en forståelse av at semesteravgifta i stor grad går til "pampelønninger". Det er bare å beklage at vi i studentstyrets arbeidsutvalg er så dårlig til å informere om slike ting at slike misforståelser får lov til å leve – og endatil komme på trykk i Utropia. (...) Til alle andre som skulle brenne inne med en eller annen irritasjon over et eller annet galt i Studentstyret eller arbeidsutvalget, så er det bare å ta kontakt med oss.
(Underskrevet av Gisle Johansen, organisasjonssekretær.)

Hentet fra saken –*Hva går semesteravgiften egentlig til?*

25 år siden

– Jeg har lest og fulgt med i avisa siden jeg startet opp på ex.phil. Avisa bør ta opp ting som opptar folk til daglig. Det vil aktivisere folk. Avisa bør også kjøre med leserinnlegg og debattsider; være organ for alle studentene, og ikke drive noen ensidig politikk. (Martin Arne Andersen, samf.vit.grunnfag).
– Jeg har hørt om avisa, men har ikke lest den. Skulle jeg likevel si noe, må det være mulighetene avisa gir for meningsytringer. Tror større reportasjer gjør en studentavis attraktiv. **(Bjørg Torgersen, med.1.sem.)**

Hentet fra saken – *Leser du studentavisa?*

Utropia er et organ for studentene i Tromsø. Avisa utgis med støtte over semesteravgifta.

Adresse:
Universitetet i Tromsø
Hovedgården
9037 Tromsø

Trykk:
Troms avistrykk
ISSN: 0806-9611

REDAKSJONEN

Ingvild Buhaug
Pernille Dehli
Christian Grevstad
Glenn Fagervik
Mikkel Berg
Erik Kaspartu
Linn Iril Hjelseth
Calle Manøver
Agnieszka Brzycka
Linda Wiechetek
Lisa Merethe Halvorsen
Clemet Askeheim
Eiliv Frich Flydal
Lene Heitmann Rasch
Therese-Merete Lindseth
Siw Hildebrand
Irene Dalene
Ragnhild Hageberg
Victoria Gonzales

KOMMENTAR



Illustrasjon INGVILD BUHAUG

Stem nu jævlar!

EILIV FRYCH FLYDAL

Du trekker i snora, pusser tennene og ser deg i speilet, du smiler. Du gleder deg til en ny dag på universitet hvor det blodrøde 70-tallet har skaffet evig folkestyre og en politikk til det beste for gjennomsnittstudenten, altså deg. Et universitet hvor studentstyret har folkets tillitt og demokratiet har vunnet fram! Og selvfølgelig gleder du deg til at barne-tv skal vise motorsagmassakren *directors cut* i kveld. Vent litt nå... hvor gikk det feil?

To virkeligheter

Oppslutningen ved forrige studentstyrevalg var prosent. I ett år har 6000 studenters styre hatt en demokratisk legitimitet svakere enn Lenin. Men akkurat som Lenin har Studentstyret mye makt og forvalter store summer på vegne av sitt lydige, men lite engasjerte folk. Når verken Studentstyret eller studentene de siste årene har tatt ansvar for å øke valgdeltakelsen ved vårt universitet er det på tide med litt høytenkning.

Som alle saker har denne også to sider. Studentstyret mener at de har saker som er verdt og følge med på og som bør vekke folks interesse for de årlige studentstyrevalgene. Studentene flest har på sin side aldri hørt noe fra dem, eller noe om dem. Vi står altså overfor to versjoner av virkeligheten.

Studentstyret har et åpenbart ansvar for - og interesse av - å engasjere studentene til å stemme. Både fordi de strengt tatt trenger studentenes legitimitet og den autoritet som medfører i møtet med for eksempel universitetet, men også fordi de ulike fraksjonene isolert sett tjener på å bli profilert på sine kjernesaker. Det er slik de blir gjenvalgt.

Mektig våpen

Den menige student ved universitetet har på sin side like lite engasjement for å gi styret legitimitet, som de har for døgnåpent UB. Den menige student er også en politisk borger og et egoistisk vesen ved universitetet, og har interesse av at noen med vett i skolten styrer butikken i "riktig" retning. For å sikre dette innenfor demokratiets rammer brukes noe vi kaller stemmerett.

Ansvaret er med andre ord todelt. Studentstyret og de politiske listene har ansvar for fremme gode kandidater som bærer sin fane med stolthet, interessante problemstillinger og reelle politiske alternativer. Og ikke minst – en skikkelig valgkamp hvor de forteller oss hva de vil kutte og hva de vil skape! De studentene som ikke er aktive bør på sin side sette seg inn i politikken og ta i bruk sitt mektigste våpen – stemmeretten. Det er ingen plikt for de med demokratiske rettigheter å ta dem i bruk, men det anbefales. Det er derfor de er der og vi fikk dem ikke gratis.

Vi er oljedopet

I år skal Studentstyret være riktig ambisiøse og øke oppslutningen, helst til 10 prosent. I mellomtiden vandrer universitetets fete og late barn av sosialdemokratiet og oljealderen rundt i den tro at velferden er sikret og verden er skapt av bomull og god lukt.

Platon uttalte at straffen for ikke å engasjere seg i politikk er at man blir styrt av noen underlegne enn en selv. Straffen for å drite i å stemme er at fellesverdiene bli forvaltet av en inkompetent dust. Ut og stem, redd dere selv – late barn av sosialdemokratiet!

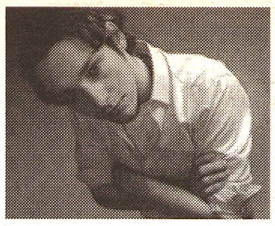
NEWS IN BRIEF

LAST WEDNESDAY the Student Board decided to change the election period of its representatives, so that it fits the study year schedule. The Student Board leader, Vegard Stokland, hopes this adjustment will result in a greater interest in student politics. The major change is that students elected in this fall will hold their chairs until the summer, not follow the calendar year, as earlier. – This is a good opportunity for those who wish to try out a political post, Stokland says to Utropia.

THE UNIVERSITY OF Tromsø has experienced an explosion in the number of academic employees the last ten years. Within the same period, the number of students has dropped. The number of employees has increased from 547 to 922, with the result that the students of Tromsø are the most spoiled in Norway. At the Mat.nat. faculty there is currently 170 subject employees and 443 students, which is the highest rate of employees compared to the number of students; equalling 2,6 students per teacher.

THE NUMBER of students caught at cheating at UiTø has had a boom in the recent year. Several students are now banned from the University due to cheating on their home exams. Altogether five students were caught this spring, accused of copying directly from academic literature and the Internet. This is the highest number ever recorded, and the University management consider the situation to be grave. – This is a violation of trust. The cheating undermines the home exam as an exam form, and we take this seriously, says principal Jarle Aarbakke.

SEVERAL STUDENTS were forced to change schools or postpone their studies due to the lack of housing, "Bolighjelpa" writes in a letter addressed to the University and College administration, pushing the responsibility over to the teaching institutions. – We had some cases where students had to change schools because they didn't have anywhere to live at the beginning of the semester. This can be said to be bad publicity for Tromsø, the "Bolighjelpa" manager, Olav Benjaminsen claims in the letter.



Nyhetsredaktør
Dima Emelianov
nyhet@utropia.no
Kontor 77 64 59 03
Mobil 928 59 811

Bli hørt

Kronikk:	6000 - 8000 tegn
Kommentar:	3000 - 4000 tegn
Utrop:	maks 2000 tegn

Utropia

UiTø rammes av fu
– fem studenter utestengt

Foto DIMA EMELIANOV



– Studentenes eget ansvar

UAKSEPTABELT: Verken Andreas Norum eller Eirik Gran Seim mener det er anstendig å skrive eksamen etter klipp og lim metoden.

Antall plagierings-saker ved Universitetet i Tromsø har skutt i været etter at kvalitetsreformen ble innført i fjor høst, og flere studenter er nå utestengt på grunn av fusk. – Vi tar dette meget alvorlig, sier rektor Jarle Aarbakke.

DIMA EMELIANOV

Våren 2004 ble til sammen fem studenter ved Universitetet i Tromsø (UiTø) tatt for å ha jukset på hjemmeeksamen. Disse skal ha blitt tatt avslørt i å plagiere materiale fra fagbøker og internett, uten å referere til kildene. Antall studenter som ble tatt i å fuske i årets første semester er rekordhøyt, og universitetsledelsen ser svært alvorlig på veksten.

Ujevne oppgaver

– Tidligere har vi hatt mellom null og fire fuskesaker i semesteret. I vår hadde vi fem, og det er høyere enn det noensinne har vært. Alle fem som ble avslørt i vår er nå utestengt. Mens en er blitt utestengt i seks måneder, er de fire andre utestengt i et helt år, forteller rektor ved UiTø Jarle Aarbakke.

Utestengelsen gjelder alle offentlige universiteter og høgskoler i Norge.

Det skal blant annet ha vært mangel på sammenheng og ujevnheter i oppgavetekster som gjorde at sensorene fattet mistanke.

– Et enkelt søk på internett gjorde at flere studenter ble avslørt, sier Aarbakke.

Han ser en viss sammenheng mellom fuskebølgen og

DIMA EMELIANOV

Eirik Gran Seim (24) og Andreas Norum (21), studenter på henholdsvis statsvitenskap og jus, mener begge at riktig kildebruk er studentens eget ansvar. Verken Gran Seim eller Norum mener at kvalitetsreformen, med flere innleveringer enn før, kan brukes som en unnskyldning i denne sammenheng.

– Det er studentenes eget ansvar å holde seg innenfor gjeldende regler for oppgaveskriving, uansett hvor mange innleveringer de har, sier Gran Seim til Utropia. Han innrømmer imidlertid at studenter i større grad er tilbøyelig til å jukse nå enn før. Dette henger sammen med et økt antall hjemmeeksamener, mener Gran Seim.

– Men det finnes flere grader av fusking, og det er viktig å skille mellom disse. Noen kan jukse uten å være klar over det, påpeker han.

Også Norum er kritisk til plagiering.

– Jeg kjenner flere som har skrevet eksamen etter klipp og lim metoden, men hva får man ut av det? Det er selvbedrag, og ikke minst bedrag av fremtidig arbeidsgiver, slår Norum fast.

kebølge

Det er et tillitsbrudd. Fuskingen undergraver hjemmeeksamen som eksamensform, og vi tar dette meget alvorlig,

rektor Jarle Aarbakke

kvalitetsreformen. Aarbakke mener at det økte antallet hjemmeeksamener fører til at flere studenter blir fristet til å jukse.

Ifølge Aarbakke lønner dette seg ikke. Han understreker at plagiering blir slått hardt ned på.

– Det er et tillitsbrudd. Fuskingen undergraver hjemmeeksamen som eksamensform, og vi tar dette meget alvorlig, sier Aarbakke til Utropia.

Tar jukserne elektronisk

Tidligere er det blitt skrevet at en rekke universiteter og høgskoler skal teste ut et internettbasert søkeverktøy for å avsløre plagiering. Et slikt program er allerede på plass ved Universitet i Bergen og NTNU. Nestleder i Studieavdelinga, Rigmor Bjørkli, utelukker ikke at programmet kan være på vei til UiTø.

– Vi fikk presentert dette systemet i juni, men har ennå ikke kjøpt det inn. Basert på erfaringer fra andre universiteter, og ut i fra det vi har sett så langt, ser det imidlertid ut som et bra system.

Ifølge Bjørkli kan dette systemet komme på plass allerede neste høst. Da vil det trolig bli tatt i bruk ved samtlige fakulteter.

Også Bjørkli mener det er viktig at alle studenter er bevisst over at fusk er uakseptabelt.

– For å forhindre juks i framtiden, må vi først og fremst gjøre studentene klar over hvilke konsekvenser det kan få. Allerede i dag blir det gitt opplæring i kildebruk og siteringsteknikker, og det er viktig at alle studenter er oppmerksom på reglene, påpeker Bjørkli.

KOMMENTAR



THERESE M. LINDSETH

Fusk er feigt

Å jukse seg fram til gode resultater må vare et dårlig utgangspunkt for en students akademiske karriere. Det er i bunn og grunn å gjøre seg selv en bjørnetjeneste. Å få tilbakemelding og karakterer på falskt kunnskapsgrunnlag gagner deg ikke som student i det lange løp.

Det virker kanskje som en snarvei å forfatte en oppgave etter klipp og lim metoden, men tenk på det: Du må legge mye arbeid i å få andres arbeid til å framstå som ditt, sikkert like mye arbeid som du hadde brukt på å skrive den selv fra grunnen av. Dessuten vil du jo også høste kunnskap av arbeidet du legger ned i en oppgave som du skriver på egenhånd.

Men selv med visshet om hva å bli tatt i fusk fører til, nemlig utestengelse og forsinkelse i studiene, er det fortsatt noen som føler seg fristet. Noen kjenner nok et prestasjons- og tidspress, men som heltidsstudent skal det være mulig å få alt gjort. Dessuten er det mulig å få hjelp og veiledning underveis.

Men selv med all den informasjonen du som student får om kildekritikk, siteringsteknikker og konsekvensene ved å bli tatt for fusk, er det liten tvil om at ingen jukser uten å vite om det. Men det er også slik at for hver student som blir tatt i fusk, er det flere titalls som aldri blir oppdaget. Det at stadig flere føler at det er greit og at alle kjenner noen som har gjort det, tyder på at det er et stort problem.

En mangel på disiplin og moral hos en del studenter kan kanskje være en del av årsaken til dette stigende problemet. Er det slik at et bra vitnemål er mer verdifullt enn kunnskapen man får med seg? Og tvinger et hardere arbeidsmarked oss til å gå en uhederlig snarvei for å få kremjobbene? I så fall, ville dette vært enda et utmerket eksempel på at kapitalismen er i ferd med å kneble idealismen.

Sensorer opererer uten gråsoner

– Fusk er fusk, sier juridisk rådgiver i Studieavdelinga, Joakim Bakkevold. En kan ikke kjøpe seg fri ved å bli satt ned noen karakterer, hevder han.

DIMA EMELIANOV

Tvilsom kildebruk kan godt føre til stryk ved eksamen ut fra en faglig vurdering, men det er styrets klagenemnd som tar stilling til om forholdet er så grovt at det er tale om fusk etter universitetsloven. Ingen sensor kan derfor stryke deg på grunn av fusk.

– Selve reaksjonen avhenger av hvor alvorlig og omfattende plagieringen er og hvilken grad av skyld studenten har vist. Men det er umulig å kjøpe seg fri fra en anklage ved å bli satt ned noen karakterer. Fusk er fusk, sier juridisk rådgiver Joakim Bakkevold til Utropia.

– I år er det kommet inn til sammen syv anklager. Fem av studentene dette gjelder er allerede er utestengt, mens to av sakene er framdeles under behandling, forteller Bakkevold.

Ifølge ham er det ofte ujevnheter i oppgaveteksten som avslører synderne. Deretter går anklagene sin tur gjennom byråkratiet.

– Det starter ofte med at sensoren som vurderer oppgaven fatter mistanke om plagiering. Deretter må anklagen dokumenteres og sendes til universitetsdirektøren, som tar stilling til om det skal reises en disiplinærsak for styrets klagenemnd, forklarer Bakkevold.

Han påpeker videre at studenten har visse rettigheter dersom det blir reist disiplinærsak. Blant annet har vedkommende krav på å la seg bistå av advokat eller annen talsperson. Advokatutgiftene skal dekkes av universitetet etter statens satser.



Brudd på personopplysningsloven

Dårlige rutiner, manglende internkontroll, uklare ansvarsforhold. Dette er Datatilsynets dom over omgangen med personopplysninger ved Universitetet i Oslo (UiO), skriver Universitas. Konklusjonen er at UiO er skyldig i alvorlige brudd på personopplysningsloven. Lignende tilstander er også avdekket ved Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Stavanger. Men UiO utmerker seg, ifølge Datatilsynet. – Selv om UiO nå er enig i vår konklusjon, synes vi de har brukt svært lang tid på å skjønne at dette har vært et problem, sier Gunnel Helmers i Datatilsynet.

Sliter med dårlig rykte

Universitetet i Oslo (UiO) har godt rykte på seg faglig, men sosialt sliter de. Mens hele 22–50 prosent av søkerne til de andre universitetene nevner godt sosialt miljø som en faktor for studievalget, fremheves sosialt miljø positivt av så lite som syv prosent av søkerne til UiO, viser en ny undersøkelse utført av Opinion AS for UiO og Studentsamskipnaden i Oslo. – Trondheim har klart det veldig bra, og det kommer seg i Oslo også. "Studio" har virkelig etablert seg, og Universitetet satser utrolig mye på studentmiljøet, sier velferdsansvarlig i Studentparlamentet Inge Carlén til Universitas.

Frykter ny bol

– Flere studenter var nødt til å skifte studiested og utsette studiene på grunn av boligmangel, skriver Bolighjelpa i et brev til Universitetet og Høgskolen. Nå vil de at lærestedene rydder opp.

DIMA EMELIANOV

I høst startet rekordmange studenter sine studier ved Universitetet i Tromsø (UiTø). Sammenlignet med i fjor økte det sammenlagte studenttallet med nesten 400 studenter. Som følge av blant annet dette, var boligsituasjonen ved semesterstart verre enn på mange år. Bolighjelpa, som årlig formidler private boliger til husløse studenter, slår nå alarm.

Dårlig reklame

– Vi opplevde noen tilfeller der studenter skiftet studiested eller utsatte studiene fordi de ikke fikk tak i bolig til studiestart, noe som kan sies å være dårlig reklame for Tromsø som studieby, skriver leder i Bolighjelpa, Olav Benjaminsen, i et brev til UiTø, HiTø, Studentstyret og Studenttinget.

Han etterlyser nå konkrete tiltak for at ferske studenter ikke skal havne i samme situasjon neste høst. Benjaminsen vil at det skal nedsettes en arbeidsgruppe med representanter både fra administrasjonen og studentene ved Universitet og Høgskolen. Arbeidsgruppen bør ifølge ham se på mulige tiltak som kan forhindre en gjentagelse av årets boligkrise.

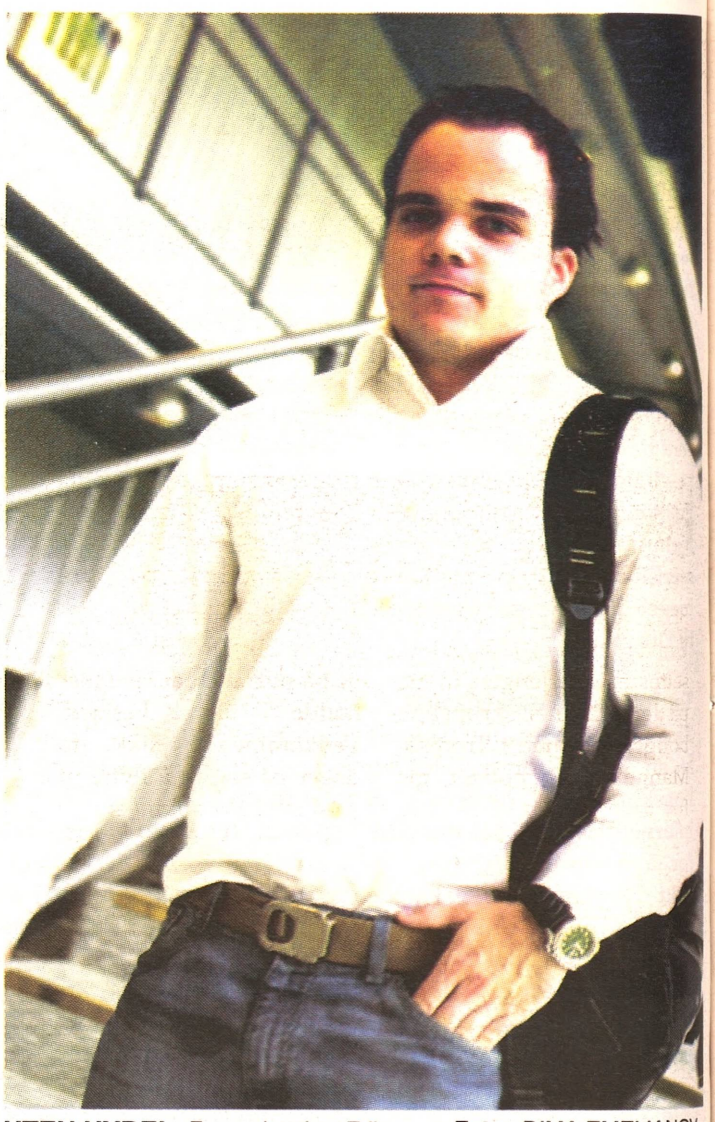
Blant forslagene Benjaminsen nevner, er et varig samarbeid med flere av byens største utleiefirmaer. På denne måten kan studenter få førsterett på boliger på det private markedet, mener han.

Må videreutvikles

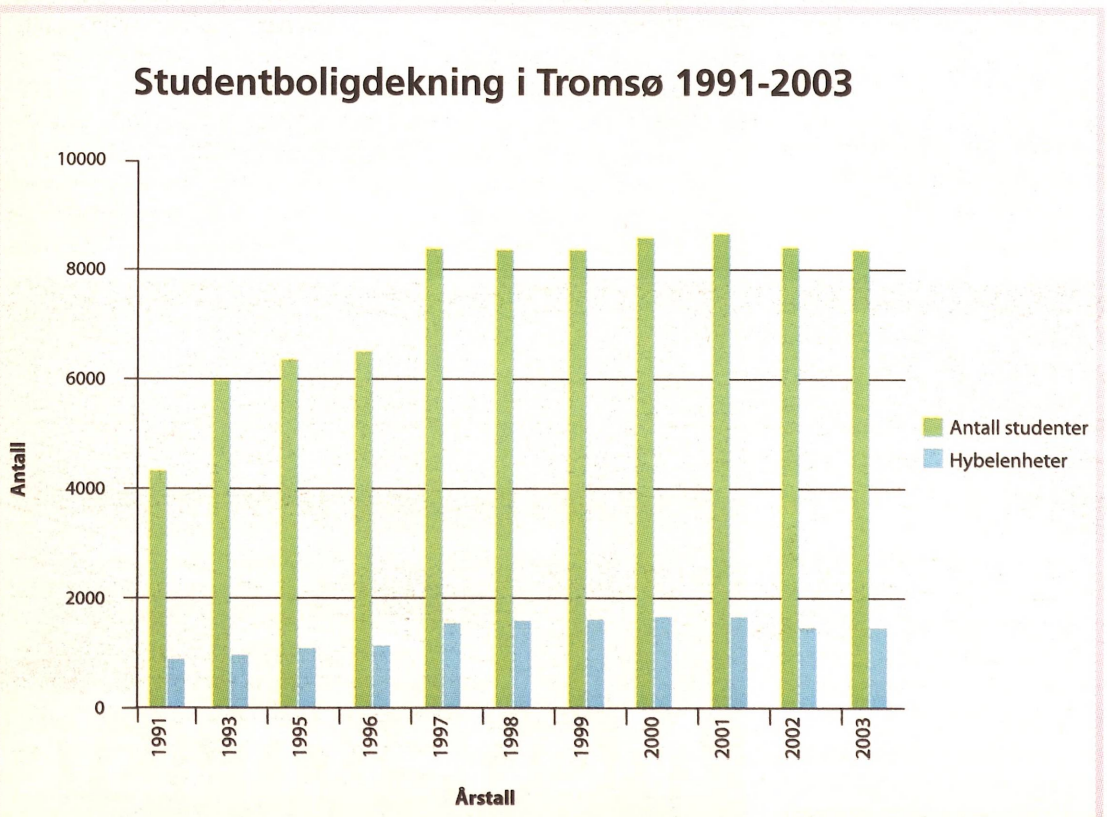
Bolighjelpa hadde i år en økning på ca. 50 søkere sammenlignet med i fjor. Totalt var det 391 studenter som kontaktet Bolighjelpa for å få hybel. Av disse hadde 375 fått tak over hodet når Bolighjelpa stengte 3. september, mens 20 hadde fått tilbud uten at det var bekreftet at de flyttet inn. Hele 16 studenter stod helt uten tak over hodet.

I år var det også nesten 20 studenter, eller dobbelt så mange som i fjor, som benyttet seg av universitetets bomberom. Studentstyreleder Vegard Stokland mener dette er en uakseptabel situasjon som krever drastiske tiltak. Han tror imidlertid at det er urealistisk å regne med nye studentboliger i Tromsø.

– Til det har vi alt for god dekning. Det er andre byer i Norge som sliter mer, og da blir det urealistisk å få reist boliger for statens regning her i Tromsø. Et annet alternativ er å videreutvikle Bolighjelpa som konsept, for eksempel slik det er gjort i Bergen. Der gikk de ansatte i Bolighjelpa på visning for studenter som ennå ikke var kommet til byen. På denne måten kunne studentene leie hybel "i blinde", men samtidig være sikre på at de unngikk fallgruvene, sier Stokland til Utropia.



UTEN HYBEL: Farmasistudent Erik Skare måtte vente lenge på å få seg et sted å bo. **Foto** DIMA EMELIANOV



– Jeg følte meg hjelpeløs

DIMA EMELIANOV

– Krefter som jeg egentlig skulle ha brukt på studier, måtte jeg de første ukene bruke på å dra fra visning til visning. Etter hvert begynte jeg å lure på om det noensinne kom til å gå bra. Jeg følte meg svært hjelpeløs, forteller Erik Skare (23).

Ved ankomst til Tromsø måtte farmasistudenten fra Asker gå med på å bli innkvartert på universitetets bomberom. Ifølge ham er dette et boligalternativ langt under hva som er akseptabelt.

– Studiehverdagen var vanskelig. I over en uke var en tynn skumgummimadrass det nærmeste jeg kom ei seng, og det er ikke særlig hyggelig. Slik kan en ikke leve normalt, forteller en oppgitt Skare til Utropia.

Etter å ha stått langt nede på farmasistudiets venteliste, ble han tildelt studieplass ved Universitetet i Tromsø 16. august. Han begynte umiddelbart å se etter hybel, men fikk avslag uansett hvor han henvendte seg.

– Jeg fikk høre at jeg ikke måtte regne med å finne meg en hybel med det samme, forteller Skare.

Han mener at noe må gjøres

Få studenter i Norge

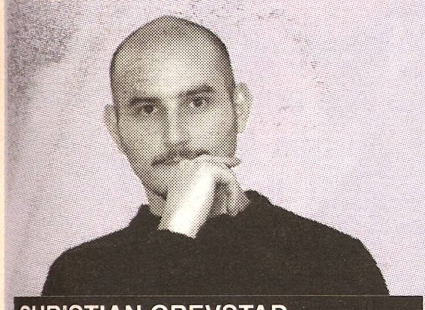
I Danmark er 35 prosent av ungdom mellom 25 og 29 i utdannelse, mot 14,2 prosent i Norge. Tallene fra aldersgruppen 20–25 viser samme tendens. I Danmark er 55,3 prosent i ferd med å utdanne seg, mot 38,5 prosent i Norge. Statssekretær i UFD Bjørn Haugstad forteller at tallene ikke gir noen indikasjon på at det er for få studenter på høyere utdanning i Norge, og at det er gode nyheter om norske studenter fullfører studiene raskere. Han understreker at det ikke er et mål i seg selv at flest mulig er under utdanning, skriver Universitas.

Oslo kan få tre universiteter

Stadig flere høgskoler ytrer ambisjoner om å bli universitet. I Oslo har BI lenge hatt universitetsambisjoner, mens Høgskolen i Oslo (HiO) hittil har avvist tanken. Nå ser det imidlertid ut til at også HiO kommer på banen. De oppfyller stadig flere krav om godkjenning for universitetsstatus, og har derfor bestemt at de vil utrede mulighetene for en søknad, skriver Universitas. – Vi har på det nåværende tidspunkt ikke lagt noen klare planer om å bli universitet, men vil høsten 2005 nedsette et råd som vil utrede uviklingen med tanke på å få universitetsstatus, sier rektor ved HiO Per Lilleengen.

gkrise

KOMMENTAR



CHRISTIAN GREVSTAD

Noe må gjøres

Bolighjelpas brev til Universitetet og Høgskolen setter et etterlengtet fokus på den kriminelt skrøpelige boligsituasjonen i Tromsø. Mangelen på boliger gir for mye makt til utleierne og dette har gitt uheldige utslag for studenter i høstens boligjakt.

Noen hybler ble tilbudt uten kjøkkenmuligheter. Noen til fullstendig uakseptable priser. Det er også svært vanlig at utleier kun vurderer leietakere av det kvinnelige kjønn. 12 måneders kontrakter hvor leietaker kan kastes ut på kort tid, men fortsatt være bundet til å betale leie året ut, er også en av variantene. Fravær av kontrakt er en annen. Slike krav har vært svært vanlige gjennom hele høsten, selv om de er i strid med boligloven.

Men slapp av, det blir verre. En kamerat av meg fikk beskjed om at han ikke kunne ha noen på besøk fordi boligen i så tilfelle ikke ville være forsikret. Ja, du leste rett.

Ved et annet graverende tilfelle ble et værelse leid ut på nytt uten at leietaker hadde fått beskjed. Vedkommende fikk to dager på seg til å flytte ut etter dobbeltbookingen.

En annen bekjent med sør-amerikansk navn hadde denne hyggelige samtalen med en utleier:

– Hei, er det du som har en leilighet i avisen? – Ja, det stemmer. – Er det mulig a få se på den? – Ja, ingen problem. Hva var navnet? – Ricardo Sanchez (pause) – Beklager den er nok gått (klikk - summetone).

En uke senere flyttet han fra byen. Og dette eksempelet er ikke enkeltstående.

Et slikt boligklima har gjort at mange har måttet gå med på ellers helt uakseptable leieforhold. Mange har hatt valget mellom dette eller - som flere bekjente av meg - å bo på gulvet eller i kott hos venner i ukes- og månedsvis. Noe må gjøres.

med boligsituasjonen. Derfor synes Skare at Studentstyrets forslag om å utvide Bolighjelpas rolle kan være et svært positivt tiltak.

– De kan ikke sjekke alle opp og ned, men jeg synes likevel at de bør undersøke til en viss grad. Det er uhyggelig å komme på visninger der alt er tilsynelatende i orden, men så kommer eieren og sier at han jeg deler leilighet med er en alkoholiker. Og det først etter at man flytter inn, forteller Skare.

Studenttallet til himmels



Foto ERIK KASPARTU

Universitetet i Tromsø (UiTø) har fått 19 prosent flere studenter på grunnstudiene denne høsten. Det totale studenttallet for i høst anslås til cirka 6300.

TROMSØFLAKET

Den totale økningen i søkertallene denne høsten var imidlertid 32 prosent. Forskjellen mellom søkertallene og antall nye studenter, skyldes flere forhold, skriver Tromsøflaket.

Den viktigste enkeltfaktoren er at noe av økningen kom på adgangsregulerte studier. UiTø tar ikke opp flere studenter på disse fagene selv om flere søker seg inn.

En annen faktor er det nye odontologistudiet som hadde svært mange søkere til bare 10 plasser.

Statistikken viser at samfunnsvitenskapelige bachelorstudier har en økning, i tillegg er årsstudiet i psykologi og medisin grunnstudium populære. Norges fiskerihøgskole opplever derimot en nedgang.

Nytt ved årets opptak er at fristene ble fremskyndet. Restetorgopptaket ble stengt 10. august. Tidligere har det ikke stengt før etter semesterstart. Fristen for å registrere seg ble også flyttet fra 15. til 1. september. Det store flertallet av studenter var tilstede ved semesterstart, og UiTø er i ferd med å lykkes i arbeidet med å forlenge semestrene i tråd med kvalitetsreformens intensjoner, skriver universitetsdirektøren i et notat til universitetsstyret.

Per 15. september er det registrert 6032 studenter ved UiTø. Hvis man regner med 200-300 studenter på etter- og videreutdanning, vil det totale antallet studenter anslagsvis bli 6300. I fjor endte tallet på 6194.

Vi mangler 4.500 hybler, mener NSU

I juli i år la Norsk Studentunion (NSU) fram sin årlige boligundersøkelse. Av tallene kom det fram at studentsamskipnadene rundt omkring i landet var 4.500 hybler fra å nå målet om en dekningsgrad på 20 prosent for studentboliger. NSU mener at det må reises flere studenthybler over hele landet, og jobber med saken i forbindelse med årets statsbudsjett.

Tidligere i år påpekte leder i NSU, Jørn Henriksen, at mangel på studenthybler går utover rekrutteringen til høyere utdanning. – Et av målene med å disponere mange studentboliger er å holde prisene nede, slik at forholdene ligger til rette for de som vil ta utdanning. At flere starter studieåret ved å flytte inn i bomberom, er ikke noe godt tegn, sa Henriksen til Aftenposten i sommer.

Færre vil gå på BI

Ikke siden 80-tallet har så få studenter ønsket å utdanne seg til siviløkonom ved Handelshøyskolen BI Sandvika, skriver Dagens Næringsliv. De siste fire årene er antall studenter nesten halvert. Dette skjer til tross for at studenter har firet på karakterkravet. 329 studenter startet på studiet i 2001, og alle hadde bedre gjennomsnittskarakter enn fem. Tre år senere er det bare 180 førsteklassinger, og karakterkravet er satt ned til 4,5. – Vi ser alvorlig på situasjonen, og en mulighet vi ser på er å lage et elitestudium, sier direktør Kari Mette Mødre.

Utdanning lønner seg mindre

Det lønner seg stadig mindre å ta høyere utdanning i Norge, ifølge en ny OECD-rapport. Billige akademikere og flere høyt utdannede nordmenn er forklaringen. – I Norge har vi en sammenpresset lønnsstruktur, med utgangspunkt i den nordiske, sosialdemokratiske modellen. Sammenlignet med for eksempel USA, tjener lavtlønnede i Norge relativt godt, mens folk med høy lønn og høy utdanning, tjener dårligere enn tilsvarende i andre land, sier statssekretær i UFD, Bjørn Haugstad til Dagens Næringsliv.

Hjelper studenter ut i verden

Første mandag i hver måned byr Studentstyret og Studieavdelinga på gratis kaffe, veiledning og erfaringsutveksling i Bodegaen. Målet er å få flere studenter til å reise til utlandet.

ANDREAS MYRVOLD



Foto ANDREAS MYRVOLD

VIL SENDE DEG UT: Konsulent for internasjonale studiesaker Line Vråberg og internasjonalt ansvarlig i Studentstyret Anja Øfsti Uglem.

Motivert av ønsket om at flere Tromsø-studenter skal benytte seg av de mange gode utvekslingsavtalene UiTø har med utenlandske universiteter, starter internasjonalt ansvarlig i Studentstyret Anja Øfsti Uglem og studieveileder for internasjonale studenter Line Vråberg opp en såkalt utvekslingskafé, som fra nå av vil være et månedlig tilbud.

– Det er et initiativ for å få flere til å reise ut, bekrefter Uglem. Ifølge henne er det kun 43 Tromsø-studenter som benytter seg av universitetets utvekslingsavtaler dette semesteret, og det er for lite. Derfor er dette et tilbud som er på sin plass.

Finansiering

Kafeen starter opp for første gang mandag 11 oktober, og de to ønsker alle nysgjerrige velkommen. Søknadsfristen for utreisestøtte er nemlig allerede 15. Oktober, og det begynner derfor å haste for de som har planer om å reise ut allerede neste semester.

Vråberg forteller at møtene vil være temabasert, og at det vil bli satt fokus på et nytt land og tema hver gang.

– Temaet på første møte er finansiering og språkstudier, med fokus på Spania. Neste gang vil fokuset være på Italia.

Utover høsten blir det utvekslingskafe den første mandagen i hver måned. Det vil si at det også 1. November og 6. Desember vil bli et opplegg med masse nyttig informasjon og ressurspersoner til stede.

– Det er et veldig stort informasjonsbehov blant studentene. Man kan også få svar på spørsmål som ikke har noe med temaet å gjøre. Og når informasjonsdelen er ferdig, vil vi være tilgjengelige for spørsmål, forklarer Uglem.

Nettverksbygging

– Vi vil bevisstgjøre folk om utveksling. Det er et todelt opplegg; det er både sosialt og nyttig. Vi har jo allerede et tilbud til internasjonale studenter som er veldig populært, nemlig *International Coffee Hour*, mens dette tilbudet er rettet mot norske studenter som ønsker å reise ut, Vråberg.

Noe av poenget med kafeen er nemlig nettverksbygging. Her kan man møte andre som også er interessert i å reise ut, eller som allerede har vært ute, dele erfaringer og email-adresser. Uglem poengterer at det kan være kjekt å ha kontakt med andre i samme situasjon om man er ute og reiser, selv om de ikke nødvendigvis bor i samme land.

civita

Tankesmien Civita utlyser essaykonkurranse

Tankesmien Civita vil bidra til ny oppmerksomhet og bredt engasjement om det åpne samfunnets verdier. Vi vil understreke sammenhengen mellom markedsøkonomi og demokrati, velferd, enkeltmenneskets frihet og ansvar.

Det er to tema for årets konkurranse:
1. Frivillighet og det sivile samfunn
2. Grenser for politikk

De beste bidragene premieres og publiseres.
Les mer om konkurransen på **www.civita.no**

Ny søknadsfrist for opptak til masterstudier ved Det historisk-filosofiske fakultet, UiO

HF-fakultetet ved Universitetet i Oslo har fremskyndet søknadsfristene for opptak til masterprogrammer. De nye fristene er 15. oktober og 15. april.

For program/studieretninger som har opptak til vår 2005 er fristen **15. oktober 2004.**

Se http://www.hf.uio.no/studier/ for oversikt over program og studieretninger. For opptakskrav og søkeprosedyre, se punktet "Hvordan søke på dette studiet" under ønsket program/studieretning.

UNIVERSITETET I OSLO
DET HISTORISK-FILOSOFISKE FAKULTET

Skolene forgubbes – universitetene forynges
Lærere under 30 blir stadig sjeldnere i grunnskolen og den videregående skole, mens høyskoler og universiteter opplever motsatt trend. Gjennomsnittsalderen i den videregående skolen økte med fire år fra 1993 til 2003, da den var hele 48,5 år. På universiteter og høgskoler er trenden motsatt. I 2003 ble det ansatt 250 flere lærere under 30 år enn i 2002. Nesten hele denne økningen skjedde riktignok ved universitetene. Gjennomsnittalderen hos undervisningspersonalet ved høyskolene var 49 år i 2003, mens den ved universitetene var 43,5 år.

Jentene dominerer profesjonsstudier
Jentene er i ferd med å kuppe flere av UiTøs profesjonsutdanninger, deriblant psykologi og farmasi, skriver Nordlys. Det nye tannlegestudiet er heller ikke noe unntak; av 12 studenter er bare tre gutter. Universitetsavisa Tromsøflaket har undersøkt kjønnsfordelingen ved profesjonsutdanningen psykologi, medisin, farmasi, odontologi og jus ved Universitetet i Tromsø. I høst har kun ett av disse studiene tilnærmet lik andel av jenter og gutter. På de fire andre dominerer jentene, skriver Nordlys.

Eksplosjon i antall faglig tilsatte

Universitetet i Tromsø har de siste ti årene opplevd en eksplosjon i antall faglig tilsatte. I samme periode har studenttallet falt. Dette gjør Tromsø-studenter til landets mest bortskjemte universitetsstudenter.

DIMA EMELIANOV

Siden 1993 har antall faglig tilsatte ved Universitet i Tromsø (UiTø) økt kraftig, og antall årsverk har steget fra 547 til 922. Paradoksalt nok har antall studenter ved universitetet gått ned i samme periode. Teoretisk sett gjør dette at UiTø-studenter får den beste oppfølgingen av alle universitetsstudenter i Norge – i fjor var det kun seks studenter per faglig tilsatt ved UiTø. Dette viser tall fra Database for statistikk om høgre utdanning (DBH).

Bortskjemte studenter

Mest bortskjemt er studentene ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet,. Der er det hele 170 faglig tilsatte og kun 443 studenter. Prodekan Tor Dahl mener dette har en naturlig forklaring.

– Det har vært kraftig nedgang i studenttallet, og samtidig har det nesten ikke blitt kuttet i faglige stillinger. Noen fag var på topp for ti år siden, forteller han.

Dahl mener dessuten at det er naturlig med så mange faglig tilsatte per student på hans fakultet.

– Det høye antallet henger sammen med den type undervisning vi gir, og da sikter jeg spesielt til laboratorieundervisning. Dessuten har vi veldig mange kurs med veldig få studenter. Derfor kan vi ikke redusere staben uten å redusere undervisningstilbudet, poengterer Dahl.

– Smådriftsulemper

Også underdirektør i Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), Erik Bolstad Pettersen, sitter inne med flere forklaringer på hvorfor antall faglig tilsatte har eksplodert det siste tiåret.

– Økningen på landsbasis skyldes nok veksten i universitetsbudsjettene i perioden 1998-2003. Denne er på sin side drevet fram av kvalitetsreformen og økningen i forskningsmidlene, forklarer Pettersen.

– En annen forklaring er den høye konsentrasjonen av undervisningsintensive fag. I Tromsø finnes både medisin, psykologi og farmasi, og studenter på disse studiene må ha tett oppfølging, forteller han.

Pettersen innrømmer imidlertid at studentene i Tromsø er mer bortskjemt enn studenter ved de andre universitetene.

– Splitter vi opp fakultetene ser vi fortsatt at det er Tromsø som har flest ansatte. Dette kan forklares med det brede fagtilbudet universitetet har. Når det er få studenter og mange fag, går man glipp av stordriftsfordelene, forklarer Pettersen.

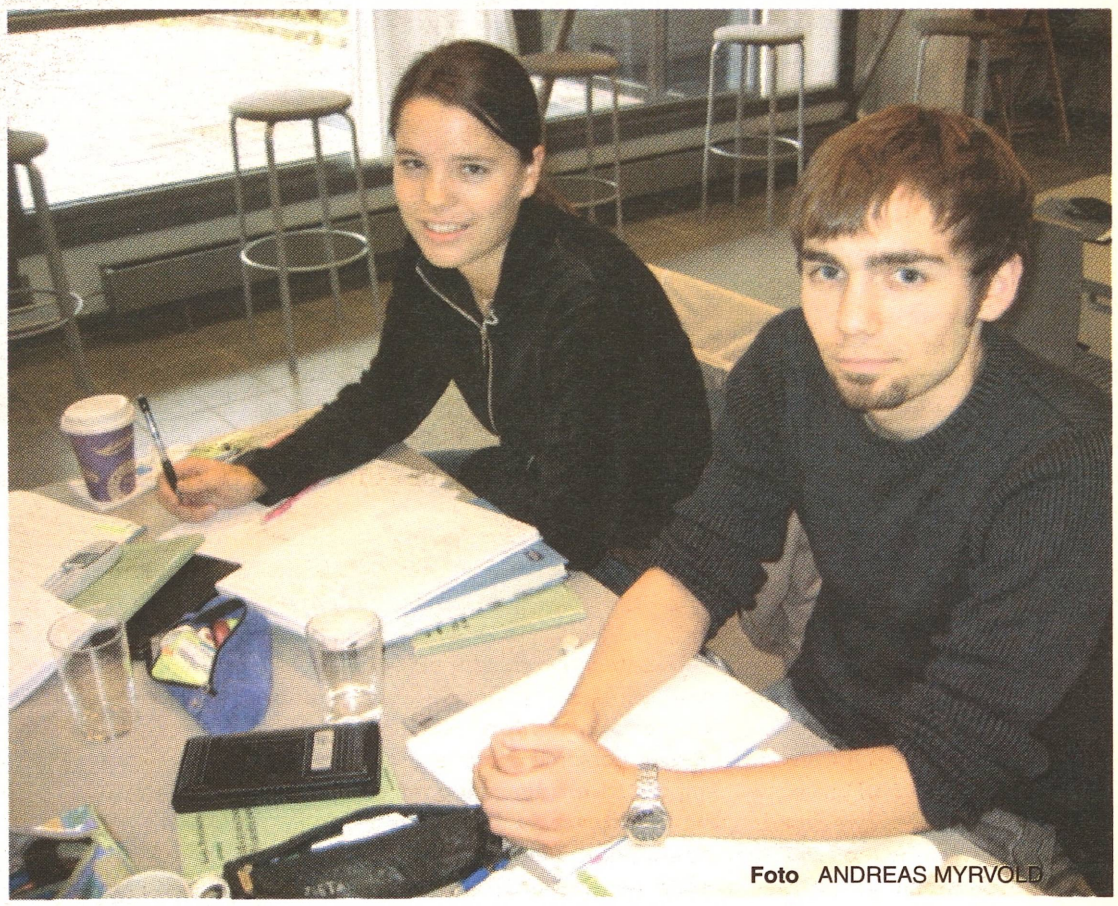


Foto ANDREAS MYRVOLD

FORNØYDE MAT. NAT. STUDENTER: Inger Lende Sandve og Jørgen Skancke.

SJEKK DITT FAKULTET
(TALL FRA 2003)

Fakultet/Avdeling	Registrerte studenter høst	Faglig tilsatte	Studenter pr. tilsatte
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	1,699	168.95	10.06
Det humanistiske fakultet	437	92.80	4.71
Det juridiske fakultet	581	22.60	25.71
Det medisinske fakultet	975	259.35	3.76
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	443	170.46	2.60
Norges fiskerihøgskole	542	122.30	4.43

Bortskjemte matematikere

På Mat.nat. er det en professor rundt hvert hjørne, bokstavelig talt. Jørgen Skancke (21) og Inger Lende Sandve (22) er klar over dette, og har ingenting å utsette på oppfølgingen.

ANDREAS MYRVOLD

– Man kan når som helst gå og spørre en professor om hjelp, og det er alltid noen som har tid. Trenger vi hjelp med et problem, så får vi svar på det, sier Jørgen Skancke. Sammen med Inger Lende Sandve jobber han med å få ferdig sin integrerte mastergrad i industriell matematikk.

De to trives tydeligvis godt på fakultetets kantine, der iherdige studenter sitter med laptop og notatblokk, for seg selv eller i grupper. Studentene er godt fornøyd med oppfølgingen de får av fakultetets ansatte, noe de også bør være. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Tromsø (UiTø) har desidert flest ansatte per student.

Likevel understreker Sandve at man må gjøre en innsats selv, da professorene neppe kommer til å gjøre oppgavene for deg. – De synes ikke det er greit hele veien. Man bør jo ha jobbet litt med problemet først, men vi kan komme når som helst, forteller hun.

Begge studentene er klar over hvor heldige de er, og Sandve tror noe av grunnen kan ligge i at UiTø har færre studenter. Derfor blir det kortere mellom de ansatte, mener hun. Skancke ser på dette som en klar fordel.

– I utgangspunktet var jeg skeptisk til å flytte hit, men det var mye kjekkere enn jeg hadde trodd, avslutter han.

Legestudenter får billigere lån

Storbanken DnB tilbyr ekstra gode betingelser til legestudenter som trenger billån. Men har du tenkt å bli lærer, kan du glemme de beste betingelsene, skriver Dagbladet. Her er et av tilbudene som viser at det kan lønne seg å ta den riktige utdannelsen: Til vanlige studenter tilbyr DnB billån til 4,10 prosent rente, hvis du holder deg innenfor 75 prosent av kjøpesummen. Hvis ikke, stiger renta til 4,60. Men dersom du er legestudent, låner banken deg 100 prosent til laveste rente.

Informasjonsdirektør i DnB, Eivind Grønstad, synes ikke banken forskjellsbehandler studenter. – Hvis noen har bedre betingelser enn andre, er det fordi de er medlemmer i en organisasjon som har en gruppeavtale med oss, sier Grønstad til Dagbladet, og legger til: – Betingelsene er ikke knyttet til studiet. For oss er alle studenter like interessante kunder. Gir studiet et yrke med lav arbeidsledighet er det trygghet for betalingsevne, og det legger vi vekt på, sier han til Dagbladet.

FORSKERPORTRETT

Skjønnheten er universell

Dette mener masterstudenten Åse Kristine Mikalsen. Hun har forsket seg fram til konklusjonen etter å ha studert hvordan vi mennesker reagerer på hverandres neser.



Foto MAJA SOJTARIC

MAJA SOJTARIC

– Jeg tror at menneskets atferd i hovedsak er biologisk betinget. Grunnen til at jeg begynte å studere biologi er fordi jeg ville lære om de ultimate årsakene bak atferd, forteller Åse Kristine.

Hun er masterstudent ved Institutt for biologi og velger å se ting i et evolusjonært perspektiv. Hennes oppgavevalg tar utgangspunkt i dette.

Nese som signal

Hennes masteroppgave er et samarbeid mellom Institutt for psykologi og Institutt for biologi. På Institutt for psykologi har de blant annet funnet ut at nesen er det vi ser mest på når observerer et ansikt. Men hvorfor er dette viktig å vite? Det har sammenheng med noe så enkelt, eller vanskelig, som evolusjonslære.

– Alle sender ut signaler. Det kan være fysiske, kjemiske eller atferdsmessige signaler. Et signal er en måte å kommunisere noe på til en mottaker, altså å få mottakeren til å reagere på en spesifikk måte, forklarer Åse Kristine.

Noen signaler er fikserte, slik som de vi sender ut med nesen. Vi kan ikke kontrollere reaksjonene når det kommer til slike signaler, og mottakeren reagerer derfor impulsivt på disse. Det er et urgammelt instinkt.

– Min masteroppgave handler om nesen som en såkalt amplifier. Amplifiere er kostnadsfrie signaler som øker persepsjonen av avsenderens kvaliteter eller handikap.

Den symmetriske skjønnhet

Hun forsker på hvor attraktivt vi synes et menneske er ut i fra hvordan vedkommendes nese ser ut. Grunnen til at nesen er så viktig, er at den er lett utsatt for skade. For å vise dette har Åse Kristine manipulert bilder av fem menn og fem kvinner til å ha forskjellige grader av symmetri i nesen. Deretter har hun spurt 100 personer om hva de synes er mest tiltrekkende. Svaret hun fikk var interessant.

– Det er ikke mulig å se med blott øye at disse bildene er manipulert. Mitt utgangspunkt var at symmetrien vil påvirke hvor attraktiv en person oppfattes å være. Det viser seg imidlertid at kvinner er mer opptatt av symmetriske trekk hos menn enn omvendt.

Dette har selvsagt noe å gjøre med vårt genetiske materiale, påpeker hun.

– Underernæring, parasittinfeksjoner og lignende fører til større asymmetri. Symmetri er altså direkte relatert til helse og dette gjør at symmetriske mennesker er mer attraktive på grunn av bedre genetisk materiale. Dette gjelder på tvers av kulturer. Sånn sett er skjønnheten universell.

Samfunnet i dag

Hvorfor er ikke menn like opptatt av symmetri hos det motsatte kjønn?

– Menn er oftere utsatt for situasjoner hvor de kan pådra seg skade. En kvinne vil instinktivt synes at en mann med knekt nese er lite tiltrekkende, fordi dette er et tegn på at han ikke kan forsvare seg selv. Menn er derimot mer opptatt av ungdommelige trekk hos kvinner. Fyldig munn, klar hud og slike ting. Dette har veldig mye å gjøre med forplantningsevne, forklarer Åse Kristine.

Det kan være vanskelig å tro at vi fortsatt fungerer på et så primitivt nivå, men Åse Kristine Mikalsen forklarer dette på følgende vis:

– Det er mulig at vi synes dette ikke er viktige verdier i dagens samfunn, men instinktivt er vi veldig evolusjonære. Dette er en atferd vi ikke er klar over. Hvis du ser på andre primater er deres neser mye mindre enn menneskets. Det må være en grunn til at vi har utviklet en så stor nese som ligger så utsatt til, sier Mikalsen.

Det kan fort undergrave vårt valg av maker gjennom en personlig prosess og få menneskets individualitet til å framstå som ikke-eksisterende, men Åse Kristine utdyper:

– Nesen er kun et av signalene vi er opptatt av. Det er veldig mye annet som spiller inn når vi skal velge make. Ingen trekk er utslagsgivende alene.

NIERRADÁKTI

Er det populært å være same i dag?



MADELEINE HAUKANES og LISA JÅMA

Vi i SSSR (Sámi Studeanttaid Searvi Romssas) arrangerte "åpen gamme" i Joho Niillas Goahti en ettermiddag i høst. Målet var at gamle og nye medlemmer skulle treffes til sosialt samvær over en kopp kaffe.

En journalist som sa hun var interessert i samiske forhold kom også innom denne dagen. Hun ville intervjue flere av oss til sin reportasje.

Journalisten innledet hvert eneste intervju med spørsmålet; "Føler *du* det er populært å være same i dag?" Det fikk oss til å tenke…*populært? Spør denne journalisten om det er populært å være meg?*

Som same i dag er det faktisk ganske ofte man opplever å bli stilt dette spørsmålet. Det er kanskje ikke alltid man får det like direkte formulert, men selv om det dukker opp i ulike varianter går det som regel ut på det samme.

Grunnen til at akkurat denne journalisten fikk oss alle til å reagere, var nok at hun nettopp var så direkte, og ikke ga seg før hun fikk det svaret hun ønsket. For å argumentere for sitt standpunkt nevnte hun opptil flere ganger at enkelte kjendiser hadde "stått fram" som samer, blant annet Terje Håkonsen og Morten Gamst Pedersen. Hun mente disse kjendisene har gjort det mer *trendy* å være same i dag.

Så hva skal man svare?

Det er jo ikke sånn at man som same går rundt og føler seg trendy eller populær. For hver enkelt er det å være same noe helt naturlig, og ikke noe man tenker så mye over. Det kan ikke sammenlignes med en religion man kan konvertere til. Man er den man er, enten Gamst'n også er det, eller ikke. Å være same er ikke noe man velger å være, det er noe man er født som.

Og til slutt skal det nevnes, at før journalisten forlot gamma ble det – som alltid – nærmest forlangt en joik: "Kom igjen da, jeg vet dere kan, dere er jo samer!"

NB! SSSR har **årsmøte onsdag 13. oktober** kl. 17.00 i Árdna, på universitetsområdet.



TIPS UTROPIA!

Beste tips belønnes med to gratis kinobilletter.
utropia@utropia.no 77645900

TROMSØ KINO

Students demand translation

Lack of information in English makes campus life difficult, international students complain. – We still don't know what we're eating, says president of ISU-Tromsø, Pricilla de Witt.

DIMA EMELIANOV

This semester there are approximately 600 international students at the University of Tromsø (UiTø). Very few speak Norwegian and most of them depend on information in English. Therefore, arrival of new students has triggered a complain frenzy.

– In the new cafeteria, we still don't know what we're eating, de Witt from the International Students' Union - Tromsø (ISU-Tromsø), complains. Accordning to her, some international students have very specific diets that need to be adhered strictly. Now she wants the Student Welfare Organisation in Tromsø (SiTø) and the UiTø to clear things up.

- It's a handicap

- All we are asking for is a brief breakdown of what the meal consists of. We know this is a Norwegian university, but I don't think this is too much to ask for. Besides, if UiTø wants to promote itself as an international university, it should be compliant with the needs of the students that make up its international image. Lack of translation is a handicap to us, de Witt says.

In addition to the cafeteria, she requests signs in English at the administration and the libraries. And de Witt isn't in it by her self. Hans Eivind Dalsbø, the welfare officer of the Student Board, finds the demands reasonable.

– Translation is important to religious and, perhaps more importantly, allergic students. Every cafeteria has the responsibility to put up translated menus. I'll make sure it's done within two weeks, Dalsbø guarantees.

– We're working on it

The Student Welfare Organisation in Tromsø (SiTø) denies the allegations.

– There are translations available in every cafeteria on campus. However, the menus aren't equally visible everywhere. And some places, they haven't been put up yet, admits the cafeteria director at SiTø, Svein Johansen.

He assures Utropia that the menus are produced and distributed to all the cafeterias on campus.

– The menus are all over campus now, but we could definitely do a better job at actually putting them up and making them visible. We're working on it, he assures.



WANTS TRANSLATION: Graduate student Abdul Hoque, a devouted Muslim.

Muslim students miss out on food

Abdul Hoque from Bangladesh is one student you won't find queuing for a hot meal – he can't understand the menu.

DIMA EMELIANOV

– There are no English signs in the cafeteria, which makes it impossible for me to eat anywhere on campus, says Abdul Hoque, a devout Muslim from Bangladesh. Bound to a specific diet by his religion, the absence of translation in a language accessible to him, such as English, makes it impossible for Hoque to follow his diet.

– Meat that's not slaughtered in accordance to my religion is one of the things I can't eat. And as long as I'm not familiar with all the contents of the food, I won't touch it, Hoque complains.

According to him, the campus is packed with international students who think the lack of translation is a major drawback. Many of them are Muslims, just like Hoque.

– From my country alone, there are seven people that are directly affected by this. In addition to them, I also know students from India, Pakistan, Maldives, Egypt and Ethiopia, who are having just the same problems, Hoque says.

He's also missing translation elsewhere on campus. Both the library and the faculties are hard to navigate if you're a new student, the Indigenous Studies graduate student complains. However, there's a positive aspect to it as well, he points out.

– At least I'll learn some Norwegian, Hoque laughs.

Det som står på denne siden er et uttrykk for personlige standpunkt fra våre lesere og medarbeidere, og skal på ingen måte forveksles med Utropias offisielle retningslinjer.

Faglig ledelse?

At ledelsen ved Høyskolen i Tromsø er imot karakterkrav ved lærerutdanninga, viser tydelig at visjonær og langsiktig ledelse er mangelvare innenfor høyere utdanning: Her er det åpenbart at den daglige kampen for penger i kassa er viktigere for ledelsen enn både faglig kvalitet på utdannelsen og ønsket om bedre lærere i skolen.

En kan jo innta en forsonlig linje og si det er synd at systemet er sånn at det lønner seg for skolen å ta inn flere studenter, uavhengig av kvalitet, men blir ikke det for lett? Skal ikke ledelse være å stake ut en kurs for framtida, ikke bare å ruge på pengesekken? Hvis ledelsen ved høyskolen virkelig ønsker å få et rykte som en seriøs skole med et godt læringsmiljø, så er den enkleste løsningen å skaffe seg gode studenter som er faglig interessert, ikke å tilby flere nettbaserte undervisingstilbud. Nå har lærerutdanninga en gylden anledning til å ta et skritt i riktig retning, til å unngå taper- og middelhavsfarer-stempelet som de har slitt med, men det virker ikke som de innser det selv. Studentrepresentanter har derimot støttet forslaget, de tenker på det faglige miljøet og ønsker seg nye studenter med genuin faglig interesse. Vi får håpe studentene blir hørt!

Niels Petter Pettersen

Same wrapping, new shit?

Gunnar Aagard etterlyser i sin kommentar "Same shit, new wrapping" i Utropia 08.09.04 pub på campus. Han hevder at en av grunnene til dette kan være at studentstyret ikke har gjort jobben sin. Så viser han til antiheltene fra den sosialistiske bakevjen som ikke ønsker kommersielle interesser på campus. Og deretter ber han studentene om å bruke stemmeretten sin ved høstens studentstyrevalg for å gjøre noe med dette.

Jeg støtter, som aktiv antihelt i Sosialistisk Studentlag (SSL) de siste årene, Aagard fullt ut i ønsket om en café/ kjeller/ pub - you name it, på campus. Dette har også SSL stått for de siste årene, og aktivt støttet gjennom stemmegivning i Studentstyret de siste år.

Hvorfor det ikke har skjedd noe, siden disse sosialistiske antiheltene Aagard legger skyld på, har en tendens til kontinuerlig å gjøre det sterkt i valgene til Studentstyret, kan evt. forklares i aktiviteten fra Studentstyrets Arbeidsutvalg (AU) de siste år. Selv om SSL i mange år har vært det største og toneangivende studentpolitiske parti ved UiTø, er sammensetningen i Studentstyret slik at selv om et Studentpolitisk parti med 1/2 av stemmene, i dette tilfellet SSL, dominerer, utgjør vi fortsatt kun ca. 1/4 av studentstyret.

Men i AU de siste årene har man dermed sett at de moderate, og venner av dem, har regjert de siste år, takket være bl.a. støtte fra fakultetsrepresentantene som utgjør halve Studentstyret. Fair enough, slik er systemet, og da må en forholde seg til det. Men da tar Aagard smertelig feil når han retter skytset mot antihelter som SSL for at intet er gjort. Aagard må rette skytset sitt mot Studentstyrets AU, som er den viktigste premissleverandøren i studentpolitikken, med sine heltidsansatte, og de som der har styrt de siste år.

Men la nå ikke disse Aagards feilslutninger, eller en kommersialiserigsdebatt, eller det faktum at enkelte mener et slikt tilbud på campus vil være i (uønsket) konkurranse med Studenthuset Driv, stoppe det vi begge ønsker: et bra tilbud på campus! Jeg slutter meg derfor til Aagard: bruk stemmeretten din ved høstens Studentstyrevalg, og aller helst, engasjer deg selv aktivt i studentpolitikken! Det er den beste måten å få til noe du selv brenner for! Være seg café/ kjeller/ pub eller helt andre ting. Jeg gleder meg til derfor til å se Aagard, og andre, både moderate og sosialistiske antihelter, være med og ta i et tak for studentenes interesser! Jo flere som engasjerer seg, jo større sjanse er det for et slagkraftig og visjonært Studentstyre! Slik har det vært tidligere, da man har fått både Kraft og Driv takket være bl.a. innsats fra Studentstyrets AU (mens SSL regjerte AU, men det er annen historie), og da må vel en "skarve" pub kunne la seg gjennomføre!

Godt valg!

Ps. Jeg har ikke lest siste papirutgave av Utropia, og om dette innlegget derfor er noe lite oppdatert på debatten, tar jeg det på min kappe...

Terje Håkstad, Sosialistisk studentlag (SSL)

Jeg vil ha ny butikk!!

La oss bytte ut MIX med Prix.

Ragnhild Hageberg

Håper på større engasjement

Forrige onsdag vedtok Studentstyret å endre valgperioden til å følge studieåret. Styreleder Vegard Stokland håper det vil få flere til å engasjere seg i studentpolitikken.

DIMA EMELIANOV

– Det at et valgperioden har fulgt kalenderåret har hindret flere i å stille til valg til Studentstyret. Mens noen er usikker på om de kommer til å være her neste skoleår, har andre ganske enkelt flyttet fra byen før de har fullført sitt verv, og dette har skapt problemer for oss, forklarer studentstyreleder Vegard Stokland.

Nå håper han at interessen for å ta studentpolitiske verv vil øke blant universitetets studenter.

– Vi håper at en av bivirkningene av denne omleggingen vil være at vi tiltrekker oss flere engasjerte sjeler, sier Stokland til Utropia.

Studentstyrets valgperiode ble endret på et ekstraordinært studentstyremøte forrige onsdag. Forslaget om å endre valgperioden fra å følge kalenderåret til å følge studieåret ble vedtatt enstemmig, og gjelder fra og med neste høst.

Denne endringen medfører også at representanter som velges ved høstens Studentstyrevalg, vil sitte fram til sommeren. Den halverte perioden vil fungere som en overgangsordning. Stokland ser imidlertid ikke på dette som et problem, snarere tvert i mot.

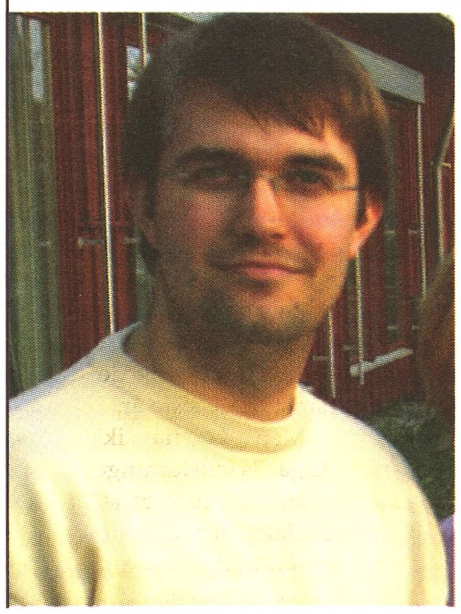
– Dette er en utmerket mulighet for dem vil prøvekjøre et studentpolitisk verv. De kan se om det er noe de vil holde på med over en lengre periode, sier han.



Foto: INGVILD BUHAUG

STUDENTPOLITISK ANSVARLIG: Jorn Weines

KRONIKK



TOR ARNE MORSKOGEN,
Mastegradsstudent i statsvitenskap og tidligere studentstyreleder

Har verden gått av hengslene?

Man kan jo saktens begynne å lure, verdens beste rapper er hvit, verdens beste golfer er sort og USA og Europa virker fullstendig på kollisjonskurs.

Samtidig er det noe evig, noe uforanderlig, noe dypt konservativt som henger over oss, nei jeg snakker ikke om Bush, men om en klar tro på det noen kaller "vestlige verdier". Dette har samlet vesten i lang tid, minst i 50 år.

Vesten er splittet

Trusselen om den "kommunistiske fare" (og jeg kjenner at jeg fortsatt liker å skrive det, konservativ som jeg er) gjorde at vi i "vesten" samlet oss bak den politikken som kunne begrense den trussel våre liberale demokratier stod overfor. Mange mener denne perioden nå er over, og at vi er i ferd med å bevege oss mot en verden der gamle "undertrykte" og nye konfliktlinjer kommer frem. Vesten er under press fra noe enkelte kaller internasjonal terrorisme, andre kaller det gjerne ekstrem muslimsk fundamentalisme. Problemet derimot er at disse er neppe noen eksistensiell trussel for Europa, slik kommunismen var (og ja: jeg vet at noen mener jeg burde skrevet Sovjet).

Som konfliktlinje er dette en ny linje for oss i vesten, spørsmålet er om den er sterk nok til å samle "vesten" bak noe som kan kalles en felles front. Min observasjon er nei. Begrunnelsene kan variere, og varierer, men det er tydelig at "krigen mot terror" skiller Europas normer fra USAs normer. Det siste vil av noen bli fremstilt som bekymringsfullt. Dette kan bety at vi ser en "utvanning" av begrepet vesten, kanskje endog at det mister sin kraft. Når det ikke lengre er tydelig at vesten er samlet bidrar dette til en åpenbar konflikt over Atlanteren.

Hadde denne "aksen" fremdeles vært like sterk, ville NATO - og ikke en (tvilsom) koalisjon - bombet Irak.

Normene endres

Den tyske filosof Immanuel Kant, proklamerte en gang den evige fred. Denne idealsituasjonen var konstruert rundt den folkelige motviljen mot krig, og den konsekvensen dette fikk for politikeres vilje til å erklære krig. Resultatet var at demokratier ikke gikk til krig mot andre demokratier. Modellen kan virke idealistisk, men kan godt benyttes for å belyse det nye EU.

Som en skarp kontrast står engelskmannen Thomas Hobbes og hans naturtilstand. Alle kriger mot alle i et system uten overbygning. Hobbes søkte med dette utgangspunktet å forklare hvorfor stater oppstår; Ved at mennesker ønsker å tre ut av den anarkistiske naturtilstand, og inn i en organisasjonsform som sikrer deres felles overlevelse.

Det paradoksale er at i internasjonale forhold har de antageligvis rett begge to. Min forenkling på dette punkt er åpenbar, det er grader mellom de to. Men for det poeng jeg kommer til, er dette tilstrekkelig.

"Det europeiske prosjekt" er blitt postmoderne. Begrunnelsen for denne noe "pompøse" proklamering er våre endringer av normer. Europa har historisk sett vært det kontinent med størst interne spenninger og kriger. På dette kontinent "oppfant" man maktpolitikken, og dette har fått følger: våpenkappløp og verdenskriger.

Som en følge av dette har vi etter hvert lært oss "normer" som i stor grad utelukker bruk av militære virkemidler. Vi lever ikke lengre i et system av maktbalanse, men i et system basert på avvisningen av maktbruk. Europa driver ikke lengre med våpenkappløp og opprustning. Samtidig er det tydelig at vår evne til å takle egne interne konflikter er begrenset, kanskje er dette positivt. Sammenlignet med USA, bruker Europa "små" ressurser på militære midler.

Uavhengig av EU

Det paradoksale er at denne utviklingen av normer har en skyggeside; USA. Det faktum at våre militære ressurser er såpass begrenset gjør at vi fremdeles er avhengige av USA og den måten USA ser verden på. Der vi i Europa ser muligheter for en Kantiansk fremtid, ser USA Hobbes. Utviklingen av vår Kant er faktisk avhengig av USAs Hobbes. USA har gått inn i Europa når Europa har bedt om det, både i første verdenskrig, i andre verdenskrig og sist i konflikten på Balkan. Hadde ikke USA sett Hobbes hadde sikkert vi i Norge snakket Tysk i dag.

USAs atomparaply og militære nærvær gjorde at vi ikke trengte å bygge opp en slagkraftig Europeisk hær. Dette lider vi under i dag, ikke det at vi trenger nye Europeiske rustningskappløp, men et felles Europeisk forsvar, som kan benyttes til å understøtte Europeiske verdier, på en Europeisk måte.

Det er en vinkling vi godt kan være uenige i, endog diskutere over mange øl. Men sannheten er at i den verden vi nå ser, har USA ingen naturlig opponent de trenger å legge avgjørende vekt på når de fatter sine beslutninger.

Når jeg her snakker om opponent er det ikke i ren militær forstand, men i verdimessig forstand. USA vet godt at det i dag ikke spiller noen rolle hva EU mener, de klarer ikke engang å løse problemer i sin egen bakgård.

Norge påvirker ikke

Hadde Norge vært en del av det fellesskapet som nå er i ferd med å utvikle seg kunne vi drevet en langt mer troverdig påvirking av USA. Dette kunne også bidratt til å endre kursen fra en virkelighet der EU og USA går hver sin vei, til en mer sammenfallende konsensuslinje. Fra EUs side primært drevet av diplomati og troen på felles løsninger. Samtidig måtte vi nok akseptert at USA på sin side fremdeles ser Hobbes, og godt er det.

For hvis EUs gedigne postmoderne prosjekt mot formodning skulle mislykkes, vet vi at USA kan redde oss igjen. Samtidig ville nok Europa gradvis forstått at verden utenfor EU ikke er like glamorøs som innenfor, og at vi derfor, av og til, trenger noen som er i stand til å ta de maktpolitiske grepene som er nødvendige. Hvilke grep ser vi ikke i dag, men om noen år er det kanskje en ny "fiende" som dukker opp, da hadde det vært greit med noen som kunne støtte oss. Slik de har gjort det så mange ganger før.

Når jeg blir konfrontert med at EU er best som markedskontrollør, blir jeg litt lei meg. Jeg liker markedet og jeg liker EU. Det jeg heller ville lagt vekt på er EUs evne til å få det Franske lammet til å legge seg ned ved siden av den Tyske løven (og her unngår jeg bruk av fuglebilder, f. eks ørner og spurver) og se felles verdier i mellomstatlige forhold. Det er i seg selv en gedigen prestasjon.

Siden verden er dynamisk og beveger seg fremover, står Norge nå overfor et valg, enten å fortsette som nå, avhengig av USAs støtte i en Hobbesiansk verden, eller som en del av et Kantiansk felleskap. Med en langsiktig mulighet til å påvirke våre venner i USA, slik at de kan akseptere det faktum at verden ikke kun er Hobbes. Utenfor fellesskapet blir vår stemme, etter min mening så alt for liten, og vårt forhold til USA, er begrenset til å følge, ikke til å påvirke.

Jeg har tatt min stilling. Derfor vil jeg inn i EU. Og gjerne så fort som mulig.

UT

• NR. 11 • 6. OKTOBER 2004 • UKE 41 • 29. ÅRGANG

Illustrasjon THERESE-MERETE LINDSETH/GURO BRUDVIK DALENE

Slave? s. 8-9
Avis i skolen s. 10-11
Trond Viggo s. 7
På bærtur s. 6

Konserter

Onsdag 06.10.

The Maudlin Hounds
Kaos. Release konsert med flinke rockere.

Torsdag 07.10

Savoy
driv, 22:00. Lo fi-utgaven av a-ha har laget sin hittil fineste plate. Her er det flere låter som smyger seg inn under huden og blir der. Lauren og Paal Waaktaar-Savoy og Frode Unneland.

The Rooph
Kaos. Rock.

Elias Jung
Circa. Imponerte stort i våres, og de melankolske låtene kommer til å berøre de arme sjeler som karrer seg ned gjennom høstmørket og de begynnende snøstormene til Circa.

Tromsø Symfoniorkester
Sigerland, Tre Store Klassikere, Sparebanken Festsal.

Fredag 08.10

Bel Canto
Kulturhuset, 19:30. Anneli og Nils skal trollbinde pulikum med klanger og rytmer, fra henholdsvis arktis og orienten, sies det. Kan uansett bli en spennende konsert fra den ypperste formidler av popmusikk i Norge.

James Deans
Kaos. Det fresheste bandet i byen? Sjekk ut.

Søndag 10.10

Nils Olav Johansen Trio
Circa, 21:00. Darlings folkens. En av landets ypperste og mest kreative jazzgitarister har med seg en av landets beste rytmeseksjoner. Obligatorisk.

Heatseekers
Kaos. AC/DC tribute.

Onsdag 13.10

The Global Battle of the Bands
driv, 21:00. Lokal finale i internasjonal band konkurranse med $100.000 i førstepremie. Det er ikke godt å si hvem som dukker opp på scenen i Tromsø, men fett blir det sikkert.

The Hub
Circa. Jazzå? På plakaten står det: Frijazz møter dødsmetall gjennom en skurtresker. Det er bedre enn som så. Melodiøs og eksperimentell jazz som bryter alt av musikalske regler. Kanskje noe av det mest spennende du kan oppleve på en scene om dagen.

Torsdag 14.10

WE (+Taliban Airways)
Blå Rock. Vi kan allerede nå kjenne de kosmiske vibrasjonene fra WE. Frontfigur Feldbergs aura, ikke minst the Force, som jo er uforklarlig sterkt i dette bandet. For de som ikke husker tilbake til gamle dager, kan vi informere om at de fikk svært god feedback fra Utropias anmelder sist de inntok Blå Rock, og med den panegyriske anmeldelsen som riktignok var helt objektiv vil vi bare si til alle med respekt for seg selv: Du SKAL se dette fantastiske bandet. Aktuell med mesterverket Smugglers.

William Hut
driv. En av Bergens flinkeste låtskrivere skal fylle driv med vellyd. Kan bli veldig fint.

Fredag 15.10

Elektrofant + DJ Vidar
driv, 23:00. driv feirer 10-års jubileum for Beatservice. Elektrofant, Norges hotteste elektronika duo. Tips: Commodore 64.

Lørdag 16.10

Loyko
Teaterkafeen, 21:00. Sigøynere som fremfører musikk av ymse slag.

Mandag 18.10

Operasjon Dagsverk konsert
driv.

Tirsdag 19.10

Cæcilie Nordby
driv, 21:00. driv sier: "Jazzy jazzy chick click.com-jente dette! Husker du den koselige mammaen til den lille gutten i "Jakten på Nyresteinen?" Det var den rødhåra kvinnen som svingte filmen i havn, mens hun ble akompagnert av kroppens organband innerst i hjertekammeret til bestefar! -jeppsk, Cæcilie Nordby!" Jazz-soul.

Film

Fredag 08.09

Populærmusikk fra Vittula
Verdensteateret. Filmen er basert på Mika Niemis suksessbok fra 2001 og er en tankevekkende og sterk fortelling om barndomsvennene Matti og Niilas oppvekst i et røft nord-svensk miljø i Tornedalen på 60- og 70-tallet. Hvor den største drømmen var å bli rockestjerner.

Søndag 10.10

Fredsfilm: Dårekisten
driv, 20:00. En fin blanding av krig, kjærleik og sinnsyke mennesker, en absurd komedie som burde sees!

Torsdag 14.10

Riket 2
driv, 20:00. Del 2 av filmversjonen av Lars Von Triers burleske TV-serie "Riket", om de bisarre figurene som befolker korridorene i Rigshospitalet i København. Komedie, grøsser, såpeopera og krim på samme tid.

Fredag 15.10

Gåten Jason Bourne
Verdensteateret. Hjemsøkt av mareritt og en fortid han ikke kan huske, flytter Bourne fra by til by - og forsøker å holde seg alltid ett skritt foran. En dag, uten forvarsel, kan han risikere å bli dratt tilbake til den verden har håpet på å ha forlatt for alltid.

Monstertorsdag
Verdensteateret. Karen skal gifte seg med Tord som hun venter barn med. Even er Tords forlover. Det er bare så synd at Even elsker Karen. Så må Tord på forretningsreise til Singapore. I mellomtiden lærer Even å surfe. Og han kommer tett på Karen. Litt for tett.

Søndag 17.10

En Kärlekshistoria
driv, 20:00. En kärlekshistoria" er mesterregissør Roy Anderssons spillefilmdebut. Filmen skildrer kjærlighetsforholdet mellom tenåringene Pär og Annika: lykken, usikkerheten og ømheten som den aller første store kjærlighet gir en, blandet med kravene man blir stilt ovenfor fra den voksne verden.

Diverse

Mandag 06.10

Jeg kunne Gråte Blod
Kulturhuset 19:30. Riksteateret står som arrangør. Stykket handler om ingen ringere enn Knut og Marie Hamsun. I det deres siste time er kommet, er det mange ting som det skal ordnes opp i.

Small is beautiful
Tromsø Museum. Spennende fotoutstilling med bilder tatt gjennom elektronmikroskop på Universitetet i Tromsø. Her får vi se de vakre formene hos pollenkorn, mikrober og andre organsimer. Det er både overraskende og vakkert. Utstillinga står til 23. januar 2005. Museet er åpent mandag - fredag 0900-1530 og lørdag - søndag 1100-1700. Inngangen er på 15,- for studenter.

Spannforma leirkar
Tromsø Museum. Arkeologisk særutstilling av leirkar fra folkevandringstida (400-600 år e.Kr.). Leirkar fra store deler av den nordnorske kysten er presentert her. Ellers har museet en del permanente utstillinger, hvorav den nyeste er "Forstå Nordlyset", med en publikumsbetjent maskin for å lage kunstig nordlys.

Onsdagsrocken
driv. DJ Glennster skal presentere svært fet rock i ulike former. Vi hører rykter om Stooges, Kyuss, We, Groundhogs, Thulsa Doom, The Bevis Frond og Oneida.

Fredag 08.10

Fredagsquiz
driv, 20:00. 60 varierte og til tider møkkavanskelige spørsmål. Dessuten et absurd spørsmål. Lag på inntil seks personer konkurrerer om hvem som har de mest ualminnelige allmennkunnkskapene.

Tirsdag 12.10

Hjertelig Hilsen Hege og Kjersti
Kulturhuset, 19:30. Etter et år med fulle hus på Dizzie Showteater, er det klart for Norgesturné for Hege Schøyen og Kjersti Holmen. Forestillingen "Hjertelig hilsen Hege og Kjersti" har blitt møtt me stående applaus og fantastiske omtaler.

Musikk-quiz
Circa, 21.00. Glenn og Charlotte skal lede deltagerne gjennom ymse kategorie innen emnet musikk. Dette blir sinnsykt gøy.

Arctic Tattoo Festival
Polarsenteret, 17:00. Frem til søndag. Masse happenings, seminarer, musikkfestival, og tatoveringer. Alt på en gang, og som headlinere, en Lyle Tuttle fra United States of America, og Pain Solution, performance kunstneren som gjestet driv på "Hard Helg" for ikke leng siden.

Spyt ikke i trappen
Tromsø Museum – Universitetsmuseet, 13:00. Åpner denne fredagen. En utstillin om tuberkulose og framveksten av det moderne helsevesenet.

Lørdag 16.10

Lørdagsuniversitetet
driv, 13:00. "Det fabelaktige nord hos grekerne og romerne". Populærvitenskapelig foredrag av Synnøve des Bouvrie.

Otto Jespersen
Storsalen i Kultursenteret, kl. 19:00. "Stolt Hvit og Vanskelig". Den tidvis usmakelige komikeren og moromannen stempler seg selv i leggen med showets tittel og kommer til byen for å underholde med sylskarpe, krasse og spisse tunger og treffsikre poeng. Klarer han å matche Trond-Viggo?

Mens vi venter på...

Nord-Norgebanen

Utropia beklager...
... den veldig uheldige beskrivelsen av Paal Flaata i Nord-Norge banen i forrige nummer. Vi mente ikke på noe vis å fornærme noen, selve beskrivelsen var et feilgrep fra vår side og burde ikke blitt trykket.
Maja Sojtaric, ansvarlig redaktør



Konsert: Savoy spiller på driv torsdag 7.oktober. **Foto** SEBASTIAN LUDVIGSEN

Savoy frem i lyset

Savoy kommer straks til Tromsø. Turnèleder og lysmann Per Marius Larsen skal sette stemninga.

ANDREAS MYRVOLD

Per Marius Larsen har jobbet frilans med band som Furia, Span og Jaga Jazzist. Nå kommer han til Tromsø med Savoy, som spiller på driv torsdag 7.oktober. Han er utdannet på NISS (Nordisk Institutt for Scene og Studio), har jobbet i lengre tid på Rockefeller i Oslo og har drevet eget firma i tre år. Larsen jobber som turneleder, og skal i tillegg til dette styre lys.

Et hyggelig band

Som turneleder har Larsen stort administrativt ansvar, og skal holde orden på alle de 11 personene som er med i reiseføLget, inkludert ekteparet Waaktaar Savoys seks år gamle sønn. Lysmannen trives godt sammen med tidenes norske låtskriver.

– Det er veldig spennende å være på turne med Savoy, det er et bra band med hyggelige folk.

Bandet er halvveis i den fire uker lange turneen og gleder seg til å besøke Tromsø, kan han fortelle. De er stolte av den nye utgivelsen, og har trives godt med å spille på norsk jord for første gang på syv år denne høsten. Paul og Lauren Waaktaar Savoy og trommis Frode Unneland har fått med seg May Britt Vik (Furia) på bass og Preben Grieg Halvorsen på keyboard, noe som nok bidrar til å heve liveopplevelsen.

– Det blir jo en annen opplevelse å se bandet live enn å høre dem på plate. Sånn bør det være, konstaterer Larsen, som selv er med på å gjøre konsertene til noe mer enn bare en musikalsk opplevelse. Hans viktigste oppgave er å få frem stemningen i musikken.

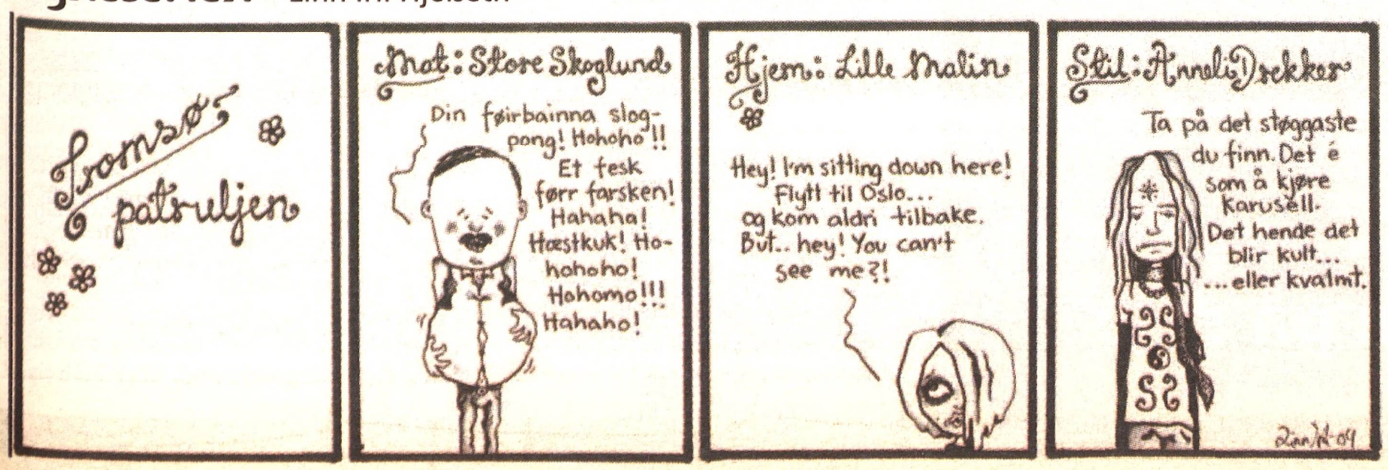
– Jeg forsøker å øke opplevelsen til publikum. Før turneèn starter hører jeg gjennom låtene og forsøker å tolke musikken. På denne turneèn er jeg så heldig at vi har med mye lysutstyr selv, slik at det blir likt lysshow alle stedene vi kommer. Det er bra for både band og publikum, siden det blir mer helhetlig.

De usynlige bandmedlemmene

Både lydmenn, lysmenn og andre teknisk engasjerte har som kjent alltid kommet i skyggen av artistene. Det er en anonym tilværelse der man sjelden får anerkjennelse for den jobben man gjør. Alle vet jo at det er når disse gjør jobben sin som best at de er mest usynlige, og omvendt. Larsen mener likevel at lysmannens status har bedret seg i det siste, og at han merker en større generell interesse for lys nå enn da han selv begynte å jobbe som profesjonell for bare få år siden. På konserter kjører han mye video, noe som ser spennende ut, og derfor antakelig blir lagt mer merke til.

– En gjennomsnittlig konsertgjenger tenker nok ikke så mye på lyssettingen, men jeg merker at jeg får mer respons nå enn før. Det er alltid noen som tar kontakt, noen synes det er bra, mens andre er negative. Jeg får reaksjoner, og det er positivt. Band har også blitt mer opptatt av å ha egen lysmann nå, og det er stor forskjell på å ha egen lyd og lysmann enn ikke å ha det. Det tar meg omtrent fem sekunder å se om et band har med egen lysmann eller ikke.

tegneserien - Linn Iril Hjelseth



Sidespor



Bente Jensen
KULTURREDAKTØR

Det var riktignok en gråblek dag, men Blondies ansikt så enda gråere der hun kom sigende inn i kantina.

– Jeg er enig med Bush, erklærte hun sjokkskadd og slapp kroppen sin ned på stolen. Dunk! sa det.

Jepp, nå spøker det for hjemmeeksamenen vår, tenkte jeg og la pennen ned som en sympatierklæring:

– Du var en svoren Bush basher senest i går kveld da du skjelte ut han amerikaelsker'n i fylla på driv...hva skjedde?

– Da jeg ble 40, sukket en oppgitt Blondie. Den logiske bristen hadde tydeligvis unnsluppet jenta som for bare to måneder siden feiret sin 23-årsdag.

Med ett slo hun ut armene.

– Helt ærlig, nå. Synes du jeg er et dårlig parti?

– Tja, jeg tviler på om du blir stemt inn på Stortinget, for å si det sånn, fleipet jeg, men Blondie så bare bedrøvet på meg med to store blå øyne.

Det skjer ikke så ofte, men nå rynket jeg panna slik mamma gjør når hun tror jeg ikke spiser nok:

– Har du sovet ut rusen, vennen?

Hun sukket.

– Du kjenner jo meg, jeg har jo en tendens til å drukne mine sorger i alkohol, mumlet Blondie akkurat så høyt at jenta på nabobordet snudde seg.

– Ble du også Juni Lunde i Hotel Cæsar testen på spray.no?! hylte jenta forskrekket.

Jeg sperret opp øynene og tenkte i mitt stille sinn at test-deg-selv testene burde komme med en advarsel om at de kan være fylleangsforsterkende.

Blondie reiste seg.

– Du skal ikke gå? Hva med hjemmeksamenen? spurte jeg.

– Nå tør jeg ikke ta flere tester, sa hun strengt.

Jeg smilte.

– Ånei?

– Nei. Jeg er et dårlig parti i en mental overgangsalder som har en tendens til å drukne mine sorger i jodlevann og gråtesekvenser. Det får være nok. Jeg trenger ikke å vite er at jeg er dum i tillegg.

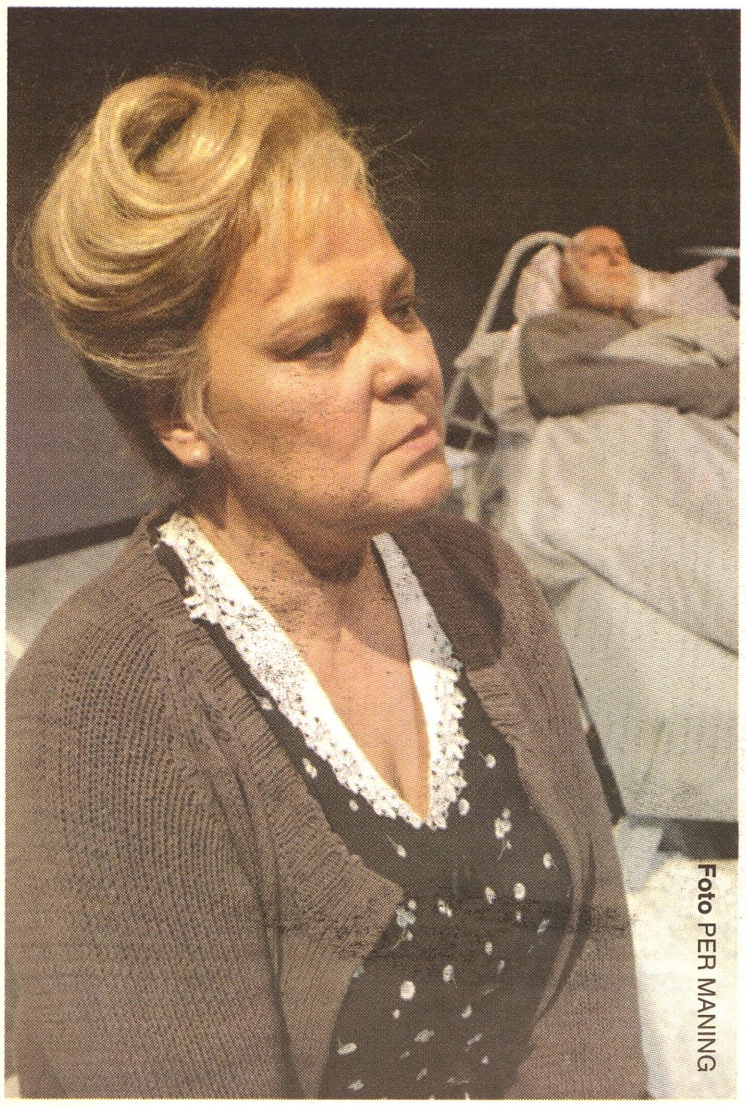


Foto PER MANING

Teater: Jeg kunne Gråte Blod er Riksteaterets høststykke ruller innom Kulturhuset mandag 11. oktober.

Ikke bare krokodilletårer

Hamsun er tilbake på scenen, men denne gang er det hans livsdrama som skal under rampelyset.

SIW HILDEBRAND

Og det kommer til å bli stormfullt når Riksteaterets høststykke ruller innom Kulturhuset mandag 11. oktober. Herr og fru Hamsuns svært så turbulente fortid, med svik og oppofring, fordrivelser og forræderi, skal redegjøres for. Forholdet har måtte tåle mange støyter i fortiden, men nå må de også kjempe om sitt ettermæle.

Jeg kunne Gråte Blod er Maries fortelling om deres liv.

Forfatter Ingar Sletten Kolloen gav i fjor ut Hamsun-biografien *Svermeren*, og har nå altså dristet seg til å dramatisere Hamsuns siste år.

— Teateret gir større frihet til tolkning, dette er et slags dokudrama, sier han. Et annet mål, er å si noe om hva det vil si å leve sammen generelt, når kjærligheten medfører så store belastninger, sier Kolloen til Utropia.

Tittelen på stykket, *Jeg kunne gråte blod*, er noe de begge har uttalt på ulike tidspunkt.

De opplevde, tross alt, mye sammen. Før andre verdenskrig var familien Hamsun en av Norges mest omtalte. Etter krigen ble de en av de mest forhatte familliene. Hamsuns nazi-sympati er fortsatt, etter nærmere 60 år, et hett tema. Etterkrigstiden ble tøff for begge ektefeller, med landsforrædertiltaler, ydmykelse og store erstatningskrav.

I stykket finner vi en utslitt Knut, og Marie som prøver å pleie han samtidig som hun prøver å skrive sin egen historie.

Jazzågitt

Oktober er spekket med jazzperler fra både Norge, Danmark og USA.

GLENN FAGERVIK

Jazzhøsten er godt i gang i Tromsø og det har allerede vært noen spennende konserter både i regi av Tromsø Jazzklubb og utestedet Circa. I kommende uke er det enda noen godbiter på plakaten. Nils Olav Johansen Trio er først ut, på Circa søndag 10. april. Gitarist Johansen som er kjent fra Farmers Market, Transjoik og Blixband har med seg bassist Mats Eilertsen (Kornstad Trio, Parish, Food) og trommis Thomas Strønen (Parish). Reportoaret består av eviggrønne jazzklassikere ikledd bandets eget uttrykk.

Onsdag 13. oktober gjester New York-trioen The Hub ishavsbyen et år etter deres konsert på Kaos. Denne gang huser Circa denne svært særegne trioen. De spiller eksperimentell og tidvis svært melodiøs jazz med elementer av metall og punk. Men det spenner fra det svært stille og rolige til det mer ekstreme og voldsomme. Det handler om å bryte det som finnes av musikalske regler. Dette blir spennende.

Jazzklubben har klart å få Danmarks vokale jazzdronning Cæcilie Nordby til driv. Tirsdag 19. oktober har hun med seg et knippe bodømusikere og strykekvartetten Arctimus. Børge Petersen-Øverleir (gitar), Jan Gunnar Hoff (tangenter) og Finn Sletten (perkusjon) vil bidra til at dette blir en flott kveld. Det beskrives som melodiøs jazz-soul av beste merke.

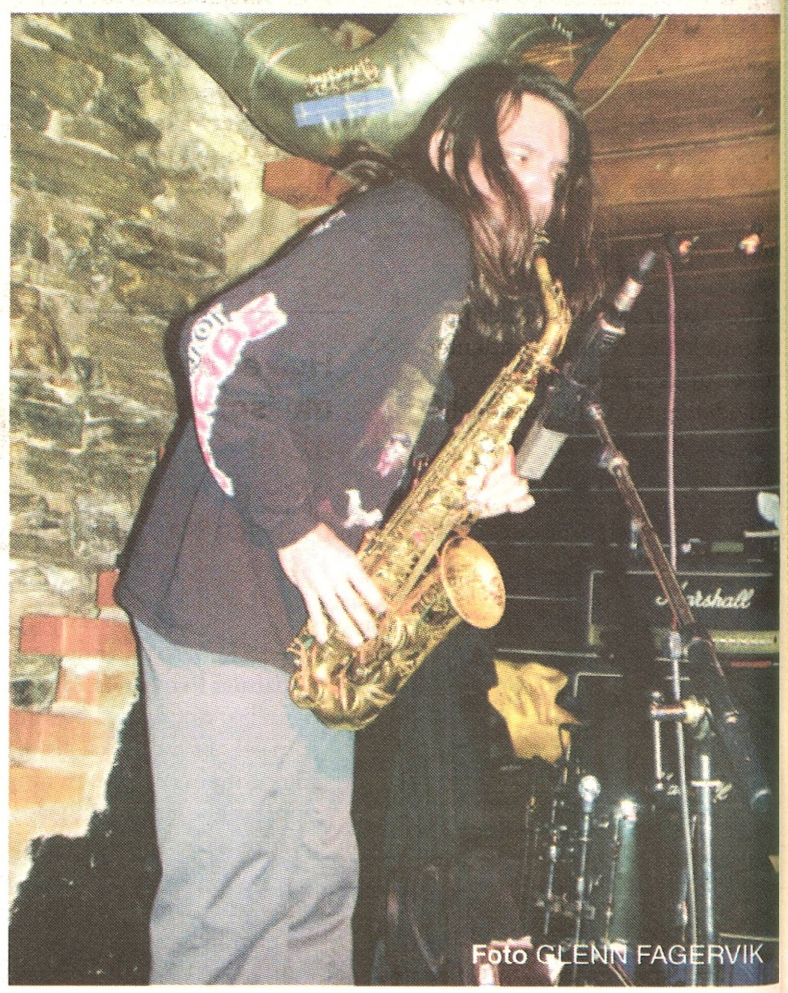


Foto GLENN FAGERVIK

TØFT: The Hub kommer på Circa 13. oktober. Her er saksofonist Dan Magay fra konserten på Kaos i fjor.



Bandmaraton på driv

Global Battle of Bands: Det blir et bikkjeslagsmål når band fra hele verden skal konkurrere om $100 000. Den lokale finalen skjer på driv 13.oktober.

Glem idol. Ikke-fabrikerte band med egne låter skal vise hva de er gode for onsdag 13.oktober når driv arrangerer The Global Battle of Bands.

ANDREAS MYRVOLD

Dette er ifølge arrangørene "Verdens første verdensomspennende talentkonkurranse for pop- og rockeband. Glem kunstig Idol-aktige konkurranser og alt annet glorifisert karaoke-dritt der ute, dette er "the real deal" med ekte band".

Konseptet mye av det samme som andre talentkonkurranser, men målet er at ikke-fabrikkerte band skal få sjansen til å vise seg frem internasjonalt. Det er to regler som gjelder. For det første er det forbudt med cover-låter, og for det andre er det ikke lov å bruke forhåndsinnspilt musikk. Planen er å arrangere dette hvert år, med lokale, nasjonale og internasjonale finaler, der de beste bandene går videre, og førsteprisen er på ikke mindre enn $100 000. Finalen vil i år arrangeres i London. I Tromsø holdes den lokale finalen på driv 13. oktober, og det kommer nok til å bli et realt bikkjeslagsmål. Reglene gir nemlig ikke mer spillerom for hvert band enn maksimalt ti minutter, eller to sanger. Eller en halv sang hvis du spiller i progrockband. Eller sju hvis du spiller hardcore.

manøvers meningsløse malerier



ukas bilde



Gunn Sandeggen på sin hingst, til kamp mot kaninene.

FOTO: Sjæfen :)

AbVia

Hørt på Utropia
- Jeg så i avisa at hn jo tar ansvar i farskapssaken likevel.
- Kem?
- Jo, sa jeg.
- Ka?
- Ræv.
- Åh, hn ja.

Utropia om 5 år
Eksplosjonen i antall faglig tilsatte skaper krisetilstander på boligmarkedet. Vanlige studenter presses ut av det regulære markedet og tyr til utradisjonelle løsninger som busskur og sneglehus.

Utropia om 10 år
Som første universitet i Norden avskaffer Universitetet i Tromsø studentene.
- De går uansett bare i veien for oss faglige tilsatte, uttaler rektor i et kort presseskriv.

Utropia om 20 år
Det er tiårsjubileum for universitetsrevolusjonen, som avskaffet studenter en gang for alle og gjorde Utropia til Norges første ikke-studentdrevne studentavis.
– Nå blir det kake, sier rektor og ansvarlig redaktør Ingvild Buhaug i en kommentar.

5 i klemma

Tekst THERESE-MERETE LINDSETH/BENTE JENSEN **Foto** JAN ERIK KRISTIANSEN

Hva er det morsomste ordet du vet om og hvorfor?



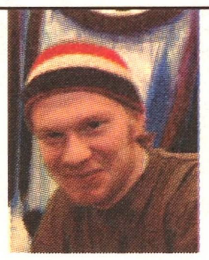
Gaute Kramvik (21), statsvitenskap
– British constitution fordi det er vanskelig å uttale i fylla.



Thor Nordhagen (23), russlandsstudier.
– Taskenspiller, gammel versjon av player, lissom. Hvorfor? Se på det, da!



Anna Moroz (21) fra Russland, farmasi 2.året.
– Ord med æ fordi vennene mine ler når jeg ikke greier å uttale det riktig.



Gunnar Mo (22 år), samfunnsøkonomi
– Inkomensurabel fra ex.fac læreboka fordi det er kjipt å uttale. Også må du skrive at jeg er singel.



Ole Bjarne Tråsdahl (21), Medisinsk grunnstudium
– Musculus Temporalis fordi det ligger i hodet.

Reisebrev Russland

– Jeg spanderte engang vodka på en nordmann, men han avslo. Dette oppfattet jeg som et tegn på at han følte seg bedre enn meg, og ikke vil være venn med meg, sa en russer til meg her om dagen. Russerne er veldig gjestfrie og galante. Alle deler alt, spiser av samme skje, drikker av samme flaske, sover i samme seng(!), og privatliv er et ord de ikke vil høre. Er man bekjente kan man komme på besøk hvilken som helst tid på døgnet og spørre kameraten om hjelp. Russerne oppfatter derfor ofte nordmenn som kalde. Så når jeg blir tilbudt vodka, drikker jeg.

Kulturkollisjonen i forbindelse med kvinnesynet gjør seg fortsatt gjeldende. Mange av guttene her forventer at jentene skal pynte seg og se ut som modeller. I Norge har vi jo et litt annet syn på dette, men spiseforstyrrelser er utbredt.

– Nok et velferdsproblem dere har i vesten. I Russland eksisterer slike sykdommer knapt. Her må folk slite seg halvt ihjel for å få tak over hodet, mens dere får alt plassert i fanget. Dere har ingen andre problemer og dette er nok et produkt av kapitalismen, sa min venninne Marsha til meg.

Russerne er dessuten noen bøller i trafikken og forurensingen er deretter. Bussene bryter fartsgrensa hele tiden og det er ikke uvanlig at de skuffer bort i hverandre og river av speilet til den andre. Bilisten er i sentrum og de bryr seg ingenting om at det står folk og venter ved en oppmerket overgang. Rundt om i byen kjører biler med logoen "plant ditt eget tre" fordi forurensningen er blitt verre, og miljøorganisasjonen Ætas gjør seg nå klar til en aksjon mot det planlagte atomkraftverket.

Beslan tragedien preger fortsatt hverdagen her og jeg pratet med to tidligere historielærere...

– Putin er utilregnelig og udemokratisk. Det er mye hemmelighetskremmeri. Det er dessuten første gang i den russiske historien at en president har sagt at han vil gå til krig, uansett hvor i verden terroristene befinner seg – og i tilegg si at det ikke er umulig at atombomber vil bli brukt! Vi har mange anekdoter om den lille Vovoshka (vladimir) som ville bli president, fikk viljen sin og ble det.

Og mens de gamle historielærerne forteller meg dette, skåler vi i litt putinka vodka.



Anja Kristine Salo studerer russisk ved UiTø og skriver fast spalte fra Arkangelsk.



Ill INGVILD BUHAUG

På bærtur

Du finner ikke bare sopp, planter og pinner i lysløypa. Naturen gir og det samme gjør turfolk.

LINDA WIECHETEK

Å eg veit meg eit Land
Langt deruppe mot Nord
Med ei lysande Strand
Millom Høgfjell og Fjord.
Der eg gjerna er Gjest,
Der mitt Hjarta er fest
Med dei finaste Band.
Å eg minnest, eg minnest so væl dette Land.

Gleden over Norges fine natur vil den friluftsinteresserte også kunne finne på lysløypa i Tromsø.

Dekorative bidrag

Mellom vakre høstfarger finner man blant annet noen dekorative bidrag fra de turgående: sigarettesker, sjokoladepapir, Tine melkekartonger, coca cola pappkrus, ullhansker, ei lue, sykkelrefleks og en god del plastposer, som forresten egner seg utmerket til å samle sammen sistnevnte gjenstandene.

Hundebæsjen, derimot, blir i samsvar med oppfordringa på skiltet pakket inn i en plastpose som man med jevne mellomrom kan finne ved siden av løypa.

Gi og ta

For å opprettholde en balanse mellom å gi og ta, tar man et godt grep inn i naturens lomme av fellesgoder. Og det er de fleste ganske flinke til. Med fordelen av økologisk vannenergi blir til og med studentene sjeldent nødt til å skru av lyset eller lukke vinduet mens ovnen står på. Veien til det neste vannkraftverket er åpenbart kortere enn til nærmeste lysbryter.

Tar tempen

Hvordan forholder universitetet seg til dette? Universitetets lys og varme reguleres automatisk og er temperatur- og tidsavhengig. Gjennomsnittstemperaturen (tilluft) ble satt ned i fjor med en grad for å spare energi og er nå på 21 grader. Dette er en forskningsverdi for den ideale romtemperaturen. I hvert fall jeg opplever dette til tider som altfor varmt. Er det en menneskerett å gå rundt på universitetet i sommerklær med 10 kuldegrader ute?

Kle på deg

Hva er løsningen? Sette ned temperaturen og følge rådet til Randulf Pedersen, som jobber på teknisk avdeling ved UiTø:

– kle på seg.

Norge med de vakre fjell og den fine naturen tas dessverre i de fleste tilfellene for gitt. Naturen har alltid vært der og skal alltid være der…

Helt Viggo



Trond-Viggo Torgersen: – Det er min livserfaring at humor er et redskap som er altfor lite brukt. **Foto** ERIK KASPARTU

Han er hele Norges huslege som kombinerte seksualundervisning med humor. Utropia intervjuet Trond-Viggo Torgersen om kroppen vår, barnslighet, kjærlighetssorg og humor som læremiddel.

LENE HEITMANN RASCH

Livet er en kake

Du omtaler deg selv som liten gutt. Hvordan klarer du å beholde barnet i deg?

– Jeg har et bilde av at livet til folk flest er som en lagkake. Man har barn i bunnen, så er det ungdom oppå der, og så legges det lag videre oppover. For meg er det slik at hvis man tar et kakestykke, og sier at dette er meg NÅ, så er alle lagene der. Og det som er gutt i en voksen mann, er å rote med ting, og pille på ting, og ta fra hverandre ting, og se om det går an å få av boksen på alarmen uten å utløse alarmen, ja sånt dumt. Gutter er fiklere. Hvor godt henger disse gardinene? Hvis jeg drar litt hardt i dem, detter de ned? Sånt tull. Man må fortsette å leke og å snu og vende på ting, og fikle med ting, og tenke på ting, og observere snodigheter.

Avkledd

Mye av teksten du fremførte på scenen var veldig personlig. Føler deg utlevert på scenen eller synes du at det er generelle erfaringer?

– Noe av det som gjør at jeg tør å være så privat i referansene mine, er at jeg vet at mye av det man tror er privat, egentlig er veldig allment. Når jeg som lege har truffet så mange mennesker uten klær på, oppdaget jeg at man har mye felles i følelsen av å ikke være helt vellykket. Jeg har studert lenge, hatt mye erfaringsrikt arbeid og truffet mennesker i nød, og likevel merker jeg at det er et enormt fellesskap i det sårbare og alt det uforståelige og alt man ikke får til. Det er det jeg som humorist prøver å rote med, eller bearbeide, ved å lage humorting og figurer om det.

Humor som læreredskap

Hvordan kan humor hjelpe i en undervisningssituasjon?

– Innen mitt fagfelt, medisin, er det utrolig mange dyktige mennesker som er mer eller mindre håpløse i å kommunisere kunnskapen sin. Det er min livserfaring at humor er et redskap som er altfor lite brukt. Da mener jeg ikke vitser, men den lystige tilnærmelsen. Jeg hadde noen vanvittig bra lærere på medisinstudiet, som var genuint morsomme. De var glade i faget, brukte det aktivt, og lekte i undervisningen. En av lærerne vi hadde i anatomi skulle vise oss hvordan setemusklene fungerte, og da måtte en av studentene holde han på rompa mens han gikk opp en trapp, for å kjenne, nå virker den muskelen, nå virker den ikke. Og bare det er jo et vanvittig godt sjekketriks! Og det gjør selvfølgelig undervisningen mye mer spennende. Jeg tror den fantasifulle pedagogen har et fortrinn, og at det er nøkkelen til veldig mye læring.

Kroppen din – en moderne versjon?

En av TV-seriene du gjorde inneholdt en del seksualopplysning. Ungdom i dag leser jo om analsex, fetisher og swinging før de er konfirmert. Hvordan ser du for deg en moderne versjon?

– Rekkefølgen på hvordan man oppdager seksualitet har endret seg. Internett har gjort pornografi mye mer tilgjengelig enn før, og det å støte på pornografi før man har hatt noe seksualliv selv, er nok vanligere nå. Det tar kanskje vekk noe av gleden over å oppdage seg selv, og gjør at det kan ligge mer prestasjonsangst enn glede i det hos noen. Det er en rimelig syk fokusering på seksualitet for tiden, det er jo over alt. Det blir et slags mesterskap i seksualitet, i stedet for å være en glede over å oppleve en del av livet som er like naturlig som å spise mat, og alt som er hyggelig og godt. Det er viktig å lære barn å sette grenser selv og å identifisere ting som ikke er bra for dem. Det burde kanskje være en del av en ny Kroppen-serie, som ikke var der før.

Om å gjøre det slutt

Det virker som du takler separasjonen fra Flode ganske bra. Har du noen råd til oss studenter, som kanskje må takle opptil flere kjærestebytter i løpet av et semester?

– Å nei, sånne ting blir man aldri noe god på. Der har jeg ikke noe godt råd å gi. Jeg synes fryktelig synd på de som mister en kjæreste som de er forferdelig glad i. Mitt forhold til Flode er veldig snodig. Jeg har funnet han på, vært med på å lage han, og hatt noen samtaler med han i noen programmer. Så det er egentlig et korttidsforhold jeg har til han.

Gode råd

Du som har studert lenge selv, har du noen generelle råd til studenter?

– Det er viktig å finne en balanse mellom lesingen og resten, så man ikke glemmer å leve samtidig. En ting er at man skal lære seg et fag og bli flink i noe, men man må ikke glemme det andre i livet. Spiller du et instrument –ikke legg det bort! Er du god i sport –ikke stopp med det! Driver du med noe artistisk- ikke legg det helt til side! Det er viktig å finne balansegangen mellom de to tingene, for det ligner veldig mye på resten av livet.

Trond-Viggo Torgersen

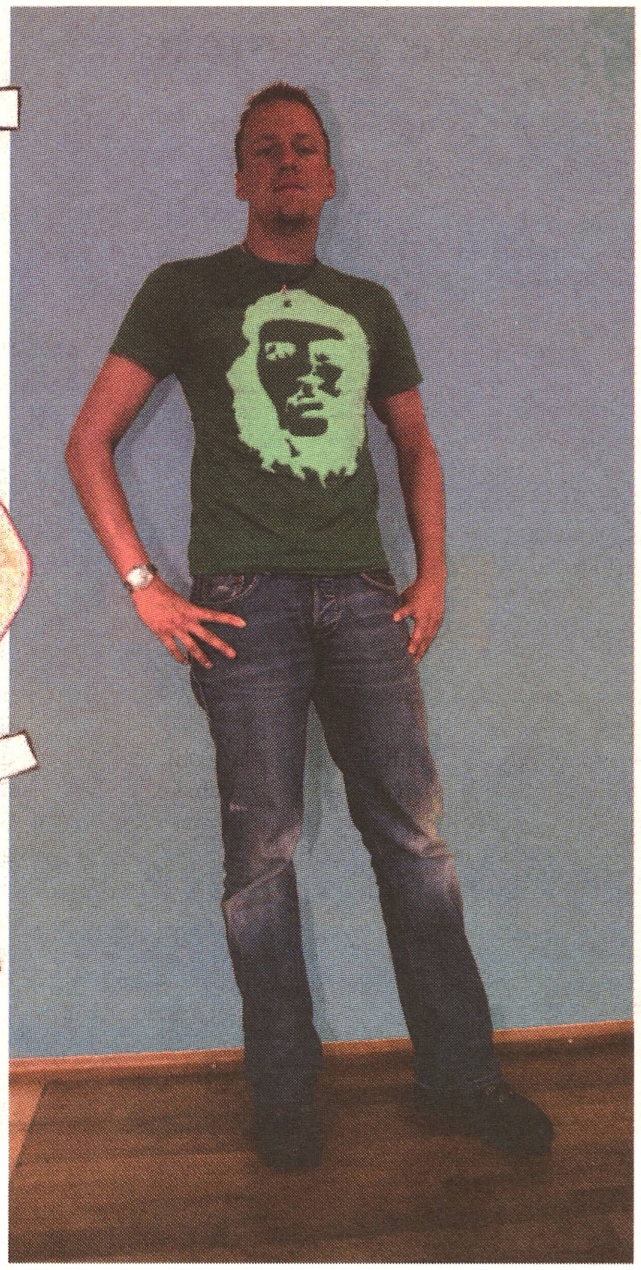
Født i 14.06.1952 og bor i Bergen.

1980: Cand.med fra Universitetet i Oslo
1989-1995: Barneombud
1997-1998 Programsjef i NRK2
Siden 2001: NRK Underholdning

Torgersen er kjent for en rekke TV produksjoner, deriblant:
1878 Mens vi legger oss (med Flode)
1981 Kroppen (NRK)
1981/85 Nesten voksen (NRK)
1984 Slå på jul (med Flode)
1988-91 Vaktmester'n

Foto JAN ERIK KRISTIANSEN







Motens mak

Buksa fra Bik Bok og genser'n fra Hennes og Mauritz. Er det kjedene som ruler Tromsø by?

THERESE-MERETE LINDSETH

Nordens Paris, kalte de byen. Sjømenn brakte de hotteste motene fra verdensmetropolen Paris og hjem til sine fruer. Slik fant kåper, kjoler og skjørt, enten ferdigsydd eller som stoff og mønster som ble sydd opp av byens lokale sydamer, sin vei ut i Tromsøs gater. Men kan vi fortsatt si at Tromsø er Nordens Paris?



Ikke unik

Mens det nyeste nye tidligere kom seilende båtveien og du var som regel alene om å ha det siste moteriktige plagget, kommer nå moteklær i tonnevis med trailer opp til oss. Den nye genseren du plukka av stativet i dag kan du finne på venninna di i morgen. Du er ikke lenger unik med å bære det nyeste nye og med det kommer faren for at alle går i de samme plaggene. Muligens variasjon i farge og plaggkoordinering, men i bunn og grunn de samme klærne.

Dyre klær

Og vi handler dem som aldri før. Ifølge en undersøkelse gjort av Caroline Taylor i det britiske analytikerfirmaet Mintel, bruker vi stadig mer penger på oss selv. Klesplagg, smykker og kosmetikk til en verdi av hele 100 milliarder dollar kommer til bli solgt i 2008, en omsetning som tilsvarer en økning på 35 prosent.

Det å kjøpe dyre moteklær og smykker er blitt en vane og vi bruker stadig mer tid på hvordan vi ser ut. Når vi skal ut å fornye garderoben tenker vi på mange ting, som eksempel plaggets utseende, pris og passform. Men det som kanskje opptar oss mest når vi handler er spørsmålet

– Er dette plagget *meg*?

Klær skaper folk

– Når det kommer til å klassifisere mennesker tar man ofte utgangspunkt i klærne. De er synlige og alle har vi dem. Det vi ser er med på å gi oss et førsteinntrykk, og ved et menneske du ikke kjenner stopper øynene ofte ved klærne først. Du kan si at det kan fungere som en førstehåndssortering, sier Ragnhild Bristal, forsker ved SiFo, som blant annet har jobbet med hvordan klær og moter påvirker unge mennesker.



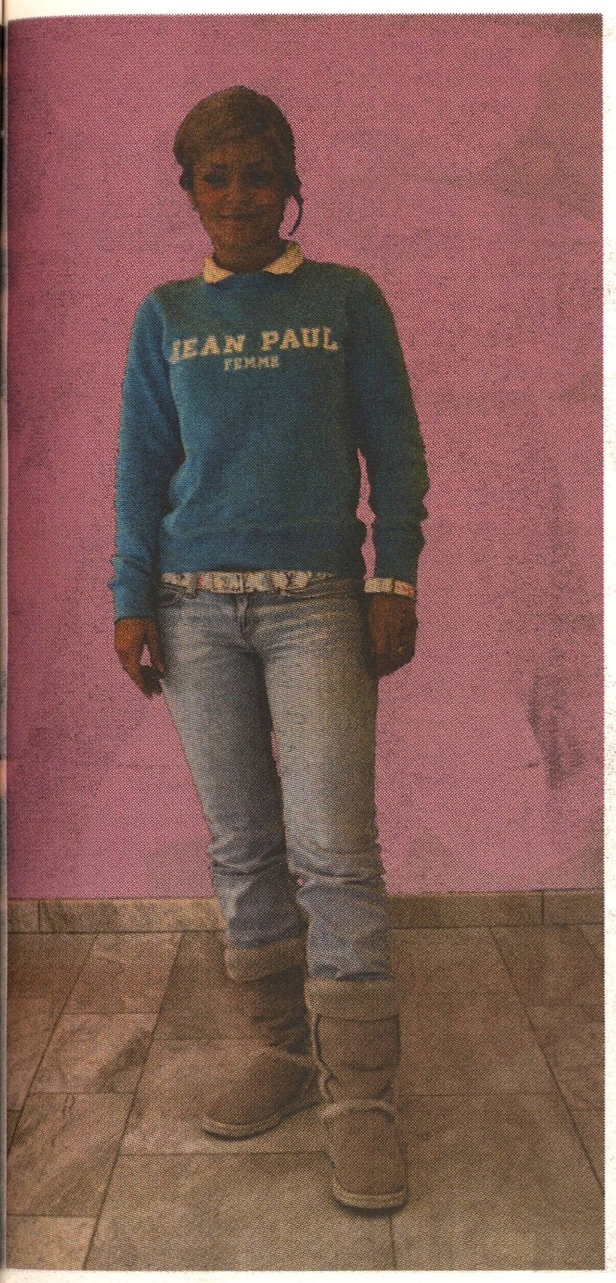
Det gamle uttrykket "klær skaper folk", stemmer altså langt på vei. I gamle dager kunne man nok tydeligere se hvilket samfunnslag og yrke personen kom fra ved å se på klesdrakten.

Og idag? På bussen i rushtiden ser du også hvem som har vært i barnehagen en hel dag i regnet og hvem som har tilbrakt dagen bak en kontorpult. Men dette sier nødvendigvis ikke så mye om hvem de er som personer.

– Verden er et kompleks og kaotisk sted og vi mennesker har et behov for å skape orden ved å klassifisere ting, forteller Bristal.

Klær som kommunikasjon

Klær blir dermed dette en form for kommunikasjon. Anita Lynne, også forsker ved SiFo, har skrevet en rapport på klær og ungdom der det kom fram at i en storby, der det myldrer av mennesker og tiden ofte er knapp i møte med mennesker, er det viktig å sende ut sterke signaler, få markere seg og det man står for. Du leser personen via det du ser og gjør deg opp en tanke, mann med stresskoffert = jobber på kontor, dame med Greenpeaceskjorte = miljøaktivist. Klær er symboler.



Tre på campus om mote

Med kamera på lur trengte Utropia tre tilfeldige studenter opp mot veggen.

Tekst THERESE-MERETE LINDSETH
Foto JAN ERIK KRISTIANSEN

1. Hvorfor har du på deg dette?
2. Har du en stil?
3. Føler du at dine valg av klær sier noe om personligheten din?

Stefan Bringsli, med. 2 året
1. Det er komfortable klær.
2. Ja, litt gammelt, litt nytt, mye farger.. kanskje farge-punk stil?
3. Nei, litt kanskje, viser kanskje litt om interessene mine?

Monica Aronsen, engelsk grunnfag
1. Det var reint.
2. Nei ikke egentlig, kanskje en litt "plain"- sporty stil.
3. Har mye sportsklær og jeg driver med sport, ganske mye allsidige klær å, så det sier kanskje noe. Jeg mener, jeg gikk en hel kveld med knekt hel, uten å merke det!

Anna Veleder, juss
1. Kom hjem fra Oslo i går, dette var reint.
2. Nei, kler meg etter humør. Liker farger, gjerne pasteller. Sko trenger ikke være. komfortable vis de er stilig, men det er ikke alltid at det som er moderne faller i smak.
3. Har fått høre at jeg ser ut som ei "bærte", ei jålete jente som matche, men det stemmer IKKE!

Tre om mote: Fra venstre, Stefan Bringsli, Monica Aronsen og Anna Veleder.

Kall ikke en perle for en perle

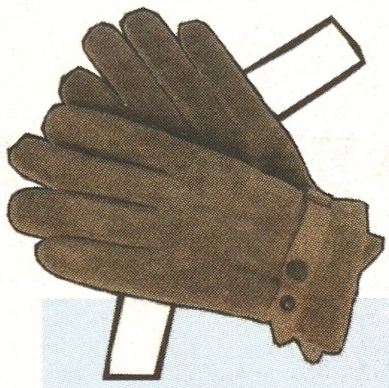
Klær fungerer altså som et slags røyksignal i storbyens jungel.

– Klær har en symbolsk virkning, og etter førstehåndssortering vil man ende opp med mennesker som har samme oppfatning av disse symbolene som deg. Moter spiller klart en rolle, det er alltid noe som er mer trendy enn andre ting og det kan man se innen for de forskjellige klassefiseringene, slik som skate-, sosse-, friker- stilen. Det enkelte plagg, merker som er mer den stilen enn andre. Ifølge Bristal kan du og jeg ha forskjellig oppfatning av hva slags signaler det sendes ved å bære perleøredobber. Se deg rundt, se på vennen dine, ser du likhetstrekk i klesstilen? Har dere noen av de samme synene på ting?

Alternativene

Uansett hvilken stil du og vennene dine har, er sjansen stor for at dere alle sammen handlet den på enten Bik Bok, Hennes & Mauritz, Vero Moda eller JC. Det er kjedene som ruler Tromsø. Likevel er byens befolkning flink til å holde loppemarked og vi har flere bruktforetninger som skor seg godt på vår søken etter noe ikke alle har, det lille ekstra, muligens med en liten følelse av nostalgi på kjøpet. Følelsen av å komme inn i ei bruktforetning å kjenne lukta av klær fra loft og kjeller som mor og morfar kunne eid er spesiell.

Og gudskjelov for det, tenk om vi alle var like som dokker, henta ut fra catwalken i Paris.





Mix & fix

Det trenger ikke koste flesk. Piff opp nye klær med gammelt og spennende detaljer. I høst er alt lov. Nesten.

- Let etter godbiter i gamle klesskap og på loft (mor & fars, mormors, farfars..)

- Be om lånetillatelse i bestemors smykkeskrin, brosjer er in!

- Ta saken i egne hender, slipp fantasien løs. En jakke blir som ny med nye knapper og dekorative merker og bånd kan festes på bukser og skjørt. Farg en gammel genser eller strikk deg varme skjerf og pulsvarmere. Nye Artic, Heklekroken og hobbyavdelinga på Interbok, alle i Storgata, har det du trenger, pluss litt til.

- Tråll byens bruktforetninger (klær/ tilbehør):
  Bess Retro (Strandgt.)
  Fretex Tromsø (Stakkevollv.)
  Nesten Nytt (Grønnegt.)



En hyllest til våre pelskledde venner!

RAGNHILD HAGEBERG

Nei, jeg snakker ikke om dyr, og hvis du ser meg ligge under bordet er det ikke fordi jeg gjemmer meg for noen jeg ikke vil skal se meg her. Idag studerer jeg føtter. Forbausende mange av føttene befinner seg, sammen med buksene, nedi noen lodne gavanter. Tøffelaktige skinnsko gir assosiasjoner til urbefolkninger i meget kalde strøk.

Tiden går fort, for naiv som jeg er, trodde jeg aldri mer jeg skulle få se spisse sko. Og bleket hår, lys dongeri med nagler, glitter, paljetter, og rosa mohair. Det var ikke Cowboylaila i egen person som kom gående over universitetsplassen. Folk går i bare strømpebuksa på byen, men jeg er ikke fanget i en vond drøm om "do the locomotion"; heldigvis har vi til gode å se trusa utenpå strømpebuksa. Du trodde kanskje du så en som gikk på fest på 80-tallet og aldri greide å komme seg hjem, men det er nok bare motebildet som er hardt angrepet.

Det er visst konsepter det går i. "Hippie happy," "dyrisk, "mix og match – i år skal klærne ikke passe sammen!"(Hva i alle dager er det som passer sammen?) eller var det veldig "i fjor" at det var sånn? Et poeng er vel at det skal se pent ut, men hva vi synes er pent forandrer seg tydeligvis like fort som normalt hygieniske folk skifter sokker.

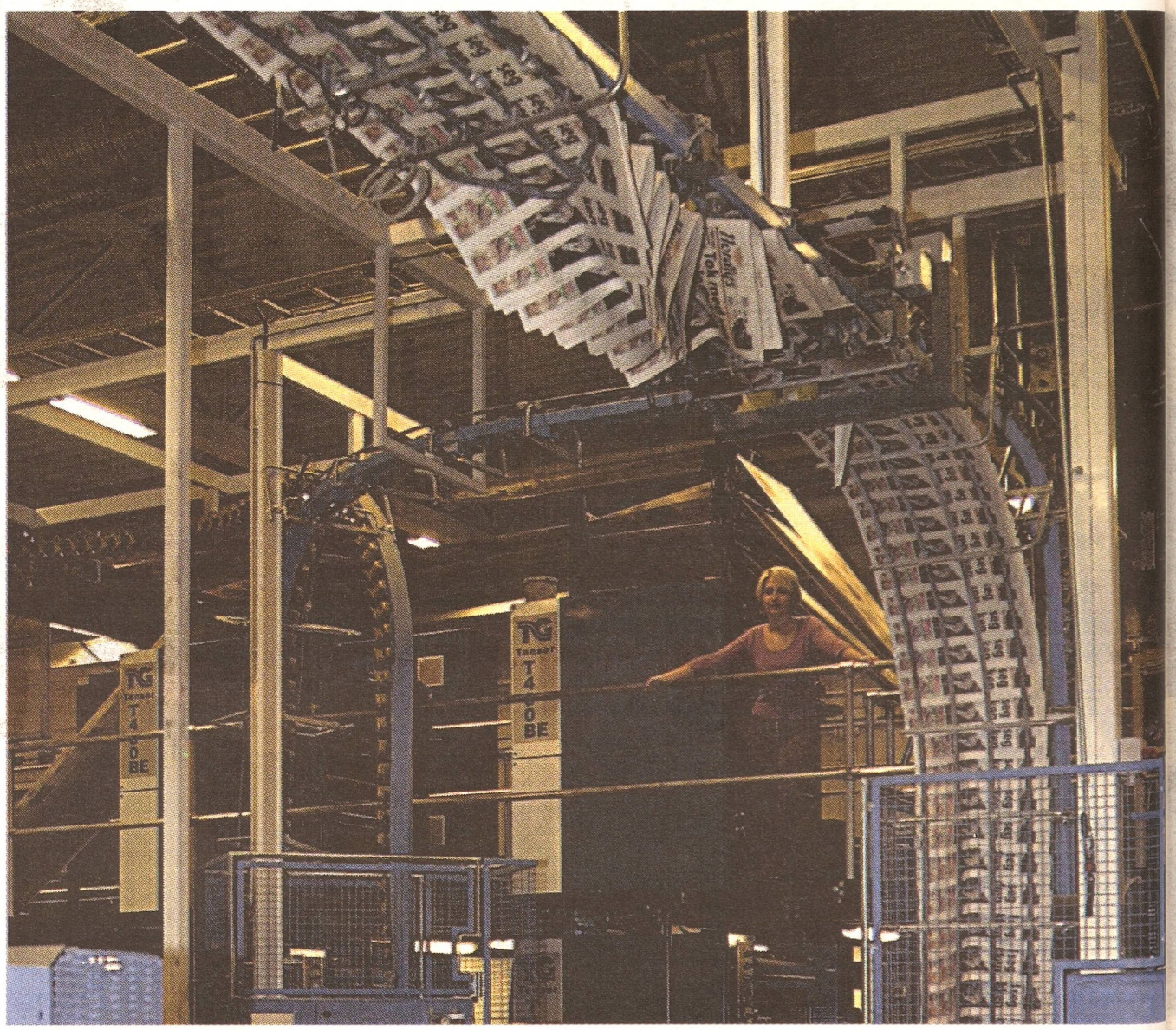
Det var en tid da de som brukte beltet utenpå genseren gikk foran som et skrekkens eksempel på noen som var stilmessig ute og kjøre, og buksa nedi støvelen?!-Ingen kommentar. Høyvannsbukser er in. De var in i Stockholm i 95. Ei klassevenninne uttrykte avsky når hun så buksene brettet opp til midt på leggen; gyselig! Selv mente jeg egentlig ingenting om det, for som en klassisk moteslave har jeg egentlig ingen egne meninger, men støtter meg til siste eksemplar av *Tique* eller *Det Nye*.

Men jeg tror jeg kan ha avslørt en av motens innerste hemmeligheter, nemlig at "det som er in nå, er *ikke* det som var in forrige sesong, eller i fjor. Forresten kan noe som er in nå, være samme som forrige sesong, eller i fjor, men det som er in er i hvert fall ikke det som er *ut*. Eller er det nettopp det som *er* ut, som *egentlig* er in. I så henseende er vel det at man med å være ut, skal kunne være forut for sin tid, og *forutse* hva som vil *bli* in.

Der er en gummistøvel, den er rød. Der borte, en til; gul, og ved vinduet en klassisk grønn. Buksa er nedi. Det var visst mine egne. Det regner kraftig i dag. Ei venninne ser fortvilet på meg og sier "jeg liker ikke disse spisse skoene, jeg håper det går over snart."

(A)vis a vis stu

De smeller aldri sex på forsiden og skriver ikke for hvem som helst. Studiedagen er ikke helt den samme uten studentavisene.



Studentaviser: 5000 eksemplarer av Utropia trykkes opp annenhver uke. Her med redaktør Maja Sojtaric. **Foto** LISA HALVORS

BENTE JENSEN

Din jævla amatør!
Skal man skjelle ut studentavisa si er neppe dette det beste uttrykket. Student-Norge har en relativt lang og stolt avistradisjon og neste år er det hele 90 år siden det aller første eksemplaret kom ut i Trondheim. Utropia bestemte seg for å ta en nærmere titt på avisamatørene.

Amatør vs proff

Som amatører flest jobber de saktere, er mindre drevne og proffe aviser kan sikkert peke ut feilene de gjør. Men noen fortrinn har studentavisene ved at studentene kan plukke med seg et gratis eksemplar av Universitas eller Under Dusken.

– Det er klart at studentaviser har en økonomisk uavhengighet som er viktig å spille på og bevare, kommenterer Tom Johansen, professor ved Institutt for sosiologi ved Universitetet i Tromsø, som også foreleser i faget Komunikasjon, mediesosiologi.

Teorien er at studentaviser ikke er helt som andre aviser nettopp fordi de ikke behøver å ta like store kommersielle hensyn som andre aviser. Har dette noe å si for stoffet som blir dekket?

– Absolutt! Hvis vi skulle solgt aviser, måtte vi ha gjort andre valg. Vi skriver ikke bare for majoriteten, sier Under Duskens redaktør, Erlend Engh Brekke. At studentavisene har en annen rolle enn landets "proffe" aviser, tror også Utropias redaktør, Maja Sojtaric.

– For VGs annonsører er det viktigere om Victoria Beckham har spiseforstyrrelser eller ikke. Men vi trenger ikke å selge sjela vår for å få et stor oppslag, vi selger ikke til folket, vi byr det vekk. Dermed har vi større frihet, sier hun.

I Oslo og Bergen er redaktørene litt mer skeptiske.

– Vi har en annen målgruppe, men har de samme nyhetskrieter som en proff avis, kommenterer Johansen i Universitas. Og det har lite å si for valget av redaksjonell omtale, Vemund Jensen, redaktør i Studvest.

– Forsiden skal fortsatt være innbydende å se på, sier han.

Setter dagsorden

Og helt gratis er studentblekkene ikke. Uten semesteravgiften blir det ikke mye til avis, i hvertfall ikke i Bergen, Tromsø og Oslo, hvor studentavisene finansieres fifty-fifty gjennom semesteravgifta og annnonsesalg. Unntaket er Under Dusken, som er noen kløppere i annonsesalg og dekker ca 90 prosent av sine kostnader på denne måten.

Tilsammen blir det trykt opp 126 000 eksemplarer av de fire studentavisene som er tilknyttet universitetene hver måned. Men hvem andre leser en avis myntet på studenter?

I alle fall Åse Solberg. På presse og informasjonskontoret ved Utdannings- og forskningsdepartementet sitter hun og leser side opp og side ned.

– Ja, vi tar studentavisene seriøst. Det er klart vi følger med på landets studentaviser, konstaterer hun. Skal man vite hva studentene synes om for eksempel kvalitetsreformen og hva ellers rører seg i samfunnssektoren de har ansvaret for, er de en god kilde. Og noen saker følger de opp.

– Ja, vi gjør jo det. Det skjer ofte at vi følger det opp i et innlegg eller at det blir en saksbehandling ut av det, forteller Solberg.

Ingen leser flere aviser enn journalister, sies det. Studenteaviser er jo viktige informasjonskilder for hva som skjer i universitets- og høyskolemiljøer.

– Naturligvis leser vi Utropia. Vi skal speile et helt samfunn, men vi er ikke i stand til å overvåke alt, derfor trenger vi andre redaksjonelle miljøer som gjør det for oss. Og det beste eksemplet er faktisk dere, kommenterer redaktøren i Nordlys, Hans Kristian Amundsen til Utropia, som understreker at for en liten by som Tromsø er en studentavis spesielt viktig.

For alle studenter?

I Trondheim finner man eksemplarer av det magasinpregede Under Dusken på universitet og rundt om på høyskolene. En av de som plukker dem opp med jevne mellomrom er Una Kristin Jonsdottir (24), som går på lærerhøgskolen i Trondheim.

– Jo, jeg synes det er en fin avis å bla i, men den gir meg ikke så mye nyheter. Artig å se folk du kjenner, forteller hun. Men avisa er først og fremst for universitetsstudenter, mener hun.

– Jeg føler vel egenlig ikke at avis er for oss høgskolestudenter. Jeg vet at de prøver, men de kunne kanskje prøvd enda mer?

For det er gjerne universitetsstudenter, og da særlig humanister og samfunnsvitere, som flokker til redaksjonsmøtene. Det er problem man er klar over, og Johans tar dette til etterretning når Universi går i gang med intervjurundene av nye journalister.

– Hvis de ikke kommer fra SV og Hum. fak er det positiv for vi har problemer med å få stoff derfra, sier hun.

Ser mot Europa

Og det er ikke kun høyskolestudent som er underrepresentert i studentavisenes sider. Studenter har

entavis



Studentavisene

De sitter i redaktørstolene rundt om i landet og skriver for deg, studenten. Hvordan ser de på sin egen rolle?

alltid vært en mobil gruppe og nå krysser de landegrenser som aldri før. Over 20 000 norske studenter studerer i utlandet, viser tall fra Statens lånekasse for utdanning. Ikke et øyeblikk for sent, med andre ord, at Europas studentaviser inngikk et samarbeid for å dekke saker som også gjenspeiler studenthverdagen i utlandet.

Slik ble Student Press in Europe (SPINE) opprettet da redaktører fra 21 europeiske land møttes i Helsinki august i år. Brekke var der som eneste representant fra Norge.

– Vi ønsket oss et tettere samarbeid fordi utdanning i mye større grad idag foregår på tvers av landegrenser siden studentavisers rolle er å opprettholde en offentlighet for studenter og skrive om ting studenter bryr seg om, forteller han.

SPINEs mål er i første omgang å dele kontaktinformasjon.

– Hvis jeg for eksempel har lyst til å skrive om studiefinansiering i Finland, da vet jeg hvor jeg skal henvende meg. Den største utfordringen er ofte hvor du ringer først og dette er dette problemet vi vil til livs, forklarer Brekke.

Ser vi konturene av en fremtid der studentavisene "goes international"? Det høres jo nesten proft ut...

Under Dusken i Trondheim

Opplag: 10 000
Kommer ut: annenhver uke
Ansvarlig redaktør: Erlend Engh Brekke (22)
– Under Dusken driver god og aktuell journalistikk og tør samtidig å være småfrekke og eksperimentelle.
De viktigste oppgavene til en studentavis?
– Å være en interessant og god avis for studenter. Å være vaktbikkje og tale studentenes sak, gi våre egne medlemmer en skikkelig bakgrunn for å gjøre deg godt, leke med form siden vi kan skrive mange saker på andre måter enn andre aviser. Og vi skal være en offentlighet.
Hva er en god nyhetssak?
– Ting som engasjerer. Men ikke provosere for enhver pris. En god nyhetssak setter en agenda som kan påvirke hverdagen til studenten.

Studvest i Bergen

Opplag: 7 000
Kommer ut: en gang i uka
Ansvarlig redaktør: Vemund Jensen (27)
– Studvest er en tabloid avis uten å være tabloid. Det er en god ting å forenkle ting, men vi er en avis for høyt utdanna folk.
Viktigste oppgavene til en studentavis?
– Gi informasjon til studentene om det som er viktig i deres liv, ta opp viktige og kontroversielle saker, underholde og være et debattforum.
Hva er en god nyhetssak?
– Ikke bare ta en sak ut av en pressemelding.

Universitas i Oslo

Opplag: 17 000
Kommer ut: En gang i uka
Ansvarlig redaktør: Marianne Johansen (25)
– Universitas er den avisa for studenter som best setter dagsorden.
De viktigste oppgavene til en studentavis?
– Å være vaktbikkje på vegne av studentene, sette dagsorden nasjonalt, være informerende, engasjere og underholde.
Hva er en god nyhetssak?
– Det er en sak som er viktig som har store konsekvenser for mange av leserene våre, som gjerne avslører noe.

Utropia i Tromsø

Opplag: 5 000
Ansvarlig redaktør: Maja Sojtaric (23)
– Utropia er et viktig element i studentlivet i Tromsø, samtidig som vi skal være et spennende miljø for de som er frivillige hos oss.
De viktigste oppgavene til en studentavis?
– Å være en utdanningsinstitusjon hvor folk kan få erfaring, samle mennesker som deler interesser og kan skape et nettverk, å dekke stoff som har interesse for studenter og være et debattforum, selv om det kan være vanskelig når vi kun kommer ut annenhver uke.
Hva er en god nyhetssak?
– Er en sak som det ligger mye research bak, som er grundig gjennomført på mange forskjellige nivåer fra språkbruk til valg av kilder.

Musikkommentaren

Why isn't it too late?

If you have a radio and you still dare to use it, you've heard "Dry Your Eyes (mate)" by The Streets. You did, and I'll tell you why - in spite of the title, the spirit of the song is: "wet your eyes, 14-year-old girl", and as we all know those ones are played at least 10 times a day - otherwise all radio stations would lose most of their audience. Mike, what have they done to you?! It was the songs like "It's too late" or "Weak become heroes" which with their subtle lyrics and genius productions made me listen to them over and over again and never having enough. Unfortunately both are absolutely gone in his newly launched single, a single that has been followed by interest of media and high popularity. Who should I blame for destroying one of my favourite artists?

First option: golden chains, flashy diamonds, naked women, and expensive cars –the most photogenic faces of hip-hop, my personal enemies. I have to admit it's hard to compete for attention with them, since they are blinding you and screaming strait into your ear at the same time.

Second option: media. They are the major channels of access to our knowledge about music – marketing and promotion create proportions not only in popularity, but also in tastes. The choice of preferences becomes more difficult, but not impossible; actually I believe the challenge makes it even more valuable. That's why I've been always avoiding bitching about MTV and pop-stars, who are surprised by the kiss while being stuck in the lines of a silly poetry (Wenke Knutson, one of present hits).

I won't forget about the audience itself - they are truly responsible for what is happening in show business. Voting with their 169 NOK for a CD, they elect a new artist who will sign up the contract for a record. Whose fault is it then?

From the author of one of my favourite albums, Mike shows himself as cheap-tear-squeezer. I showed you the problem, I pointed out the options – make a quality choice about whose fault is it? It might be the first step to bring him back.

AGNIESZKA BRZYCKA


Foto JAN ERIK KRISTIANSEN

The Lionheart Brothers: Musikk for den tålmodige lytter, men mange ble fanget inn fra første tone da de spilte på Kaos.

Kaos på Kaos

Et fullpakket Kaos bevitnet tre totalt forskjellige band denne onsdagskvelden. Litt trangt, syntes Audun i The Lionheart Brothers.

MAJA SOJATARIC

Ærlig talt var det ikke vanskelig å forvente en kollisjon av de sjeldne når det lille lokalet listet opp tre band fra helt forskjellige sfærer i rock musikken. De eneste fellestrekkene var at The Lites og Rocketboyz er tromsø-band og at de begge har vunnet Rock mot Rus. Det trondheimsbaserte The Lionheart Brothers kom for å promotere sin nye LP *Colour Contrast Context*.

En god start

The Lites dro i gang kvelden med deres melodiøse tolkning av rockemusikk. En vàr, nesten sårbar, vokal fulgte en sterk melodilinje i alle låtene samtidig som partiene med hardtslående rock gjør det hele til en spennende opplevelse og fjerner det fra det sentimentale uttrykket låtene lett kunne fått. The Lites viser seg å være balansekunstnere av de sjeldne.

Men Utropia var hovedsakelig der for å sjekke ut The Lionheart Brothers og snakke litt alvor med organisten Audun Storset.

På turne

–Vi skal spille 16 konserter i alt på denne turneen, men vi føler at vi absolutt har en jobb å gjøre i nord, sier Audun. Gutta har nemlig aldri spilt lengre nord for Sør-Trøndelag før i kveld.

I sørlige deler av landet er de derfor litt mindre ukjent for publikummet enn her. På det meste har de spilt konsert for 1000 stykker og blir titt og ofte omtalt i litt større aviser her til lands.

– Det ble litt trangt for oss her på Kaos, noe vi syns er utfordrende, men vi fikk en god respons fra publikum, forteller organisten.

The Lionheart Brothers opererer med en gitarist/vokalist, en bassist, en trommis og en organist. I tillegg kommer et utall pedaler og lydmanipulerende verktøy. Det er vanskelig å definere deres musikk, men hvis vi skulle forsøke med noen referanser ville det vært My Bloody Valentine og muligens Mercury Rev. Veldig indie med andre ord. Audun sier følgende om deres skaperverk:

–Det er musikk som er vanskelig å catche med det første. Vi prøver å pushe grensene med vår lyd og det er ikke alltid like lett å forstå. Men vi blir forstått etter hvert og publikummet løsner mer på den andre konserten.

The Lionheart Brothers er dermed musikk for den tålmodige lytter. Mange ble dog fanget inn fra første tone. Det fikk oss til å lure på om de ikke tok noen fans med seg fra Trondheim.

–Vi reiser med fly så det ville vært vanskelig å snike med oss våre groupies, ler Audun.

Pedalgazer

Konserten til The Lionheart Brothers ble godt mottatt av en variert publikum. Dette er noe overraskende når man tenker på at dette er musikk som mer eller mindre krever at lytteren har hørt på plata først. Kontakten med publikummet var noe begrenset fordi guttene var veldig opptatt med å trykke på knapper og presse pedaler. Låtmaterialet var litt vanskelig å få tak på, men konserten tok seg betydelig opp etter hvert. De siste to låtene økte nysgjerrigheten, om ikke blodtrykket også.

Høyt blodtrykk tok ihvertfall Rocketboyz seg av. Det og perspirasjonen. Svett hardcore/metal basert rock er noe som absolutt ikke burde vært kompatibelt med det forrige bandet, men utrolig nok var kvelden som helhet en suksess.

Improvisert og innadvendt

Vigleik Storaas
Sparebankens festsal, 1. oktober

4



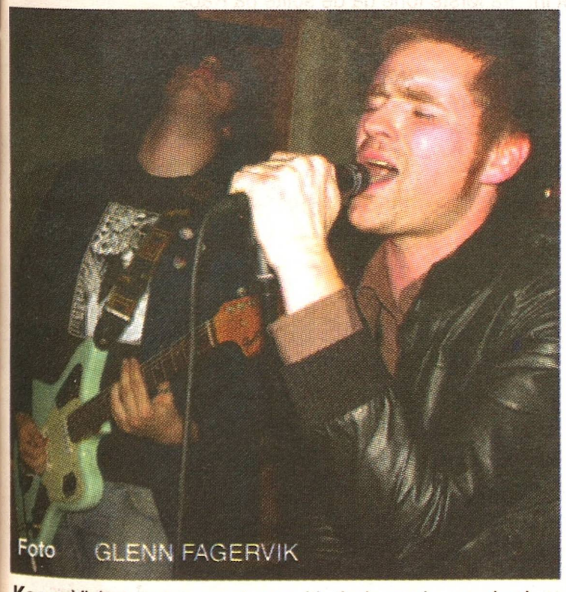
Tromsø Jazzklubb: Pianisten Vigleik Storaas var nesten ett med flygelet sitt under konserten.

konsert Pianisten Vigleik Storaas var første mann ut i Tromsø Jazzklubbs halvårlige solokonsert i Sparebankens festsal. Et lavt oppmøte til tross for at konserten var gratis for jazzklubbens medlemmer. Konserten var basert på Storaas improvisasjoner der han i løpet av åtti minutter kun fremførte fire låter/improvisasjoner. Det ligger en musikalsk skisse eventuelt et tema i bunn, så improviserer han ut fra det og ser hvor det fører hen.

I det første stykket, som forøvrig varte tjueåtte minutter, var det mye innadvendt og litt vanskelig tilgjengelig, i alle fall for undertegnede. Han satt bøyd over flygelet nærmest med ryggen til publikum og var nesten ett med instrumentet, uten at det grep tak i undertegnede. Men han gjorde fine ting med flygelet og viste at han er en pianist av rang. På det andre stykket som etter hvert utviklet seg til å bli en svært funky blues, ble jeg revet med og det så ut til at publikum ble det også, hvis man skal bedømme etter bevegelser av hoder og føtter. Og slik skal det gjerne være på jazzkonserter. Her holdt han grepet på meg konserten ut. Synd det ikke skjedde litt før.

GLENN FAGERVIK

Vishnu enlightens Kaos again



Kaos: Vishnu came on stage with their newly acquired trademark: white retro sunglasses.

Vishnu
Kaos,
torsdag 30.september

5

konsert The newborn Tromsø band The Leftovers opened the night at Kaos. The singer-guitarist Gaute Mehus, also drummer of The Demonas, performed three songs charged with melancholy and promising but still in need-of-training voice. Practice makes perfection.

Vishnu came on stage with their newly acquired trademark, the white retro sunglasses. It took a couple of soft songs for the charismatic front man Tor Thomassen to get going into the full 70s environment, which he so efficiently later achieved. Not only was his voice in top form, but he also struck some seriously worthy poses as he moved around the stage with the tambourine and the maracas. Some of the songs had good high guitar solos that complemented the mix perfectly.

The supply of tunes was a no-brainer, the audience was with them and they were with the audience. The band had obviously done some work in rehearsal. A number of songs differed from the previous concerts, and a lot of new material was presented, which I hope we soon will enjoy in the form of an LP as Vishnu won 50 000 NOK for cover design and recording at the recent Kraft 2004 festival at Harstad. Hard work is finally rewarded. The night ended with not one, but two encores, which go to show: always wait for the houselights to go out before leaving a Vishnu concert.

VICTORIA GONZALEZ

plater

1 2 3 4 5 6

Dyrisk svingende

Annie
Anniemal
679 Recordings/Warner

5

CD Det har vært stille fra Anne Lilia fra Bergen siden floor filler'n Greatest Hit fra fem år tilbake. Alle hadde store forventninger til det kommende albumet, og dermed følte jeg en viss sunn skepsis da jeg sto der med CD'en i handa. Ved første gangs gjennomhøring var plata temmelig kjedelig. Etter å ha spilt den et par ganger, vokste den i ørene og det begynte å rykke ganske brutalt i tangofoten.

Annie serverer mye spennende i løpet av 12 spor – alt fra funky 70-tallsmusikk med Beach Boys-koring, via 80-tallets tyngre rytmer, til laidback R&B og elektronika. Fire-fem låter har singelpotensiale, også i Europa. Ikke overraskende er de sterkeste låtene produsert av Røyksopp. Resten er også bra, uten å ha det lille ekstra. Tekstene er ikke spesielt dype, men CD'en har en gjennomgående beat som holder på oppmerksomheten.

Om Annies vokalprestasjoner kan man si at hun synger på en spinkel hviskende måte. Hun har liten kraft i stemmen, og synger ikke helt rent. På en god dag kan man tolke det som en slags ungpikeaktig sjarm eller sårbarhet. Det litt sære uttrykket minner om Bertine Zetlitz.

Alt i alt synes jeg plata er bra, og den var verdt å vente på. Annie er ingen pyntedukke, hun fremstår som en forholdsvis voksen jente med attitude og bein i nesa, og det kan jeg like. Hun fortjener respekt for at hun har skrevet og produsert deler av låtene selv. Kjennere har spådd at Annie kan bli Norges neste internasjonale stjerne, og det skal man faktisk ikke se helt bort fra.

LENE HEITMANN RASCH

Musikkspørsmålet

Hvilken sang, av hvilken låtskriver ville George Costanza kledt seg i hvis det var sosialt aksebtabelt?

Send svar, navn og adresse via SMS til 41 12 66 88.
Riktig idealsvar forrige utgave: *"Streets of Philadelphia, Bruce Springsteen"*. Vinner er Øyvind som vil bli kontaktet av Utropia. Han foreslo "Gimme solid gold", en fin-fin Gluecifer låt.

Ansatte snurrer skiver



i Tromsø, å liste opp de ti beste låtene i platesamlinga si.

– Å velge ut mine 10 favoritt*låter*….? Jeg er nok en typisk eklektiker. Ser likevel at jeg har lett for å plukke ut kvinnelige artister av det melodiske slaget – låter som er gode å lytte til også på grunn av teksten, musikk som roer ned, og musikk som gjør meg glad mens jeg rydder og ordner. Da blir den fort til noen dansetrinn.

1. Freddy Mercury (Queen) – *Bicycle*
– Gir meg et sykkelkick. Musikkvideoen er kostelig.

2. Pazzola & Coyeneche – *Vuelvo Al Sur*
– Sentimentale tango-steg fra en halvsurrealistisk film.

3. Etta James – *I Just Wanna Make Love To You*
– Opprørende kvinnetekst, men du bare *må* lytte.

4. Norah Jones – *Don't know Why*
– Oppskrytt? Jeg nyter å høre denne *hver* gang.

5. Julie London – *Fly me to the moon*
– Gi meg den dansepartneren som matcher denne (-og klarer å få meg til å fly med)!

6. Lisa Ekdahl – *Bortom det blå*
– Nydelig kombinasjon av poetisk tekst og lydbilde.

7. Gregory Isaacs – *House of the Rising Sun*
– Spenstig reggae-versjon av en klimpreklassiker.

8. Bach – *Air on a G-string*
– Klisjé om sjel? Uansett: den gir sjelen ro og flyt.

9. Mercedes Sosa – *Años*
– Mest kjent for Gracias a la vida, men liker så godt Sosas dype stemmeleiet i Años.

10. Vamp – *Godmorgen, søster*
– Klarer ikke å velge ut en enkelt her – må høres i sin helhet.

- Gud og djevelen er gode kamerater

Forrige uke satte Beaivvaš opp *Faust* på Rådstua i Tromsø. Utropia var så heldig og fikk en samtale med djevelen.

LINDA WIECHETEK

– Å bli slengt frem og tilbake mellom det gode og det onde, det er generelt for alle mennesker fra alle kulturer og alle religioner, sier Áilu Gaup, som spiller djevelen Mephistoles i Beaivváš nyeste produksjon *Faust*.

Det onde i mennesket

– Stykket tar jo for seg store spørsmål som alle mennesker møter, forteller Áilu Gaup, noen ganger har alle lyst til å være litt stygg og slem. Og de krefter, de river og sliter i alle, men det er jo det som gjør livet så dynamisk.

Bare det gode er ikke godt. Det vonde må også finnes, siterer han fra en egen sang.

– Vi må ha motpoler. Jeg tror Gud og djevelen er gode kamerater. Uten den ene, er den andre ingenting.

Faust også aktuell i dag

– I dag når det er store konflikter ute i verden og den ene parten beskylder den andre for å være terrorister og omvendt, ser man kanskje ikke seg selv som en terrorist. Man sier selv at man har bare gode hensikter og man utgjør krig og bombing i bare det godes navn. Det er hykleri.

Djevelsk forbilde

– Mephistoles, djevelen, er den vanskeligste rollen jeg noen gang har hatt. Jeg har ingen kollegaer som jeg kan spørre: hvordan er djevelen? For å finne ut hvordan djevelen er, må man gå i seg selv, for man er selv sin egen djevel nok. Den djevelen vi har i stykket, kan være ganske gentleman innimellom, men han mangler èn ting, han har ikke følelser. Han er veldig sjalu på Faust som møter kjærligheten gjennom Mákredáš. Mephistoles ser bare for seg sex, ingenting annet.

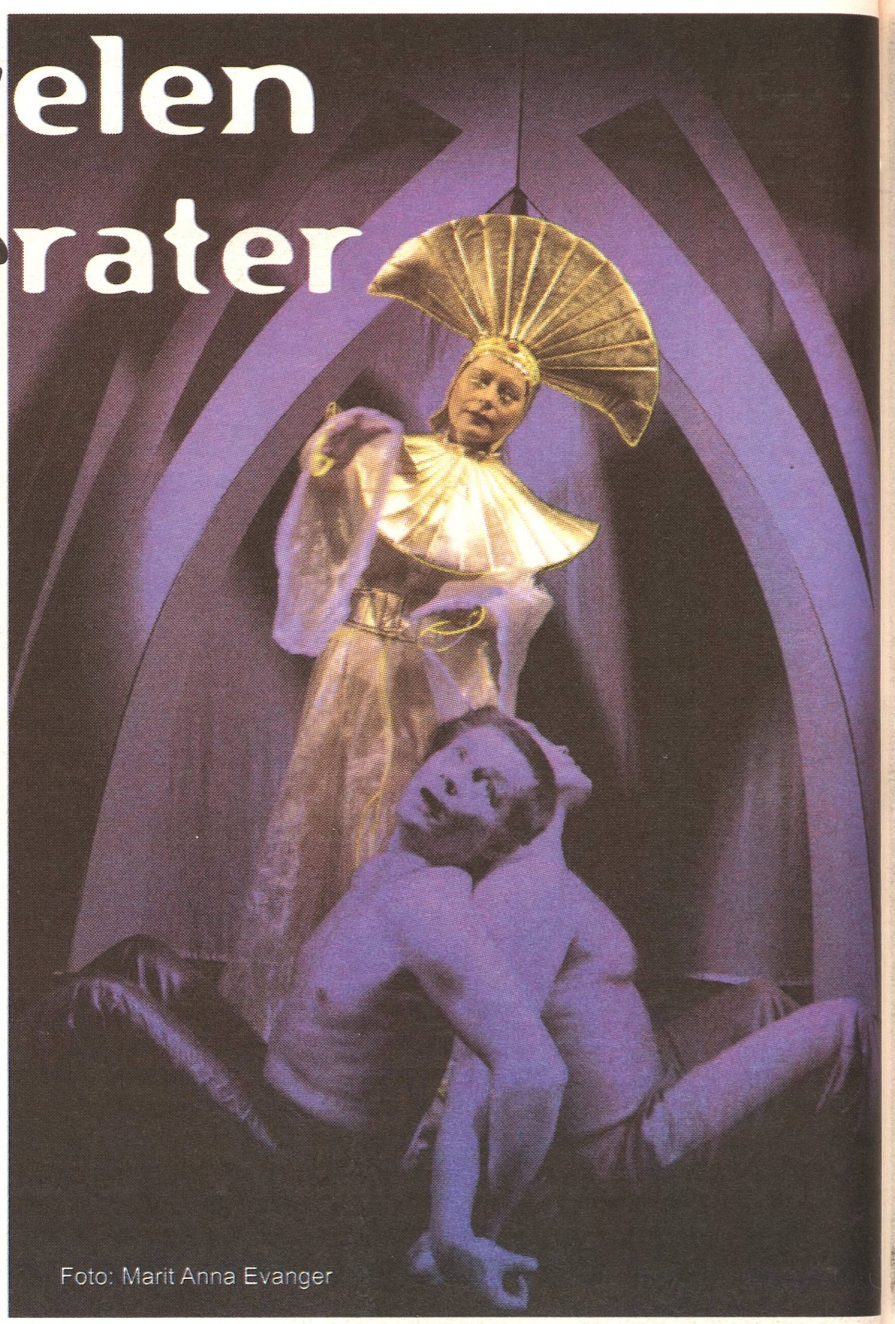


Foto: Marit Anna Evanger

Naturreligionperspektiv

– I stykket hos oss har solen en viktig rolle. Mange urbefolkninger har jo tilbedt sola. I gamle religioner har sola vært et veldig vesentlig sentrum i religiøs sammenheng. Og den er i mine øyne mye et sterkere symbol fo skapelse. Jeg synes den vinklinga i begynnelsen er veldig fin.



Teater: Beaivvaš beviser at Faust også er aktuell idag. Foto: Linda Wiechetek

Treffsikkert med samisk Faust

Teater Beaivváš har veldig sterk fokus på det visuelle slik at det er mulig å forstå stykkene selv om man ikke kan samisk. Faust inkluderer både samiske og japanske elementer. Gud er bytta ut med solen og klærne er samisk inspirerte. Gothic–horror stemning sørger de svartkledde, ansiktløse figurene, som er hentet fra japansk teater, for. At stykket som Goethe skrev i begynnelsen av 1800–tallet er fortsatt aktuell i dag, beviser Beaivváš med sin ukonvensjonelle og dynamiske tolkning. Fremragende på scenen, var Áilu Gaup både som hun og djevel, uberegnelig, cool og sex –fiksert. For sjelen til Faust tar han p seg en del arbeid. Faust (Mikkel Gau personifiserer det søkende menneske Gjennom en pakt med djevelen vil han forstå verdens innerste. Men han forelsker seg i Mákredáš og er derme utsatt for djevelens hensynsløse spill Også Risten J. Hætta i sin debutrolle som uskyldige Mákredáš, viste stor potensial. En vellykka kombinasjon a det tragiske og komiske krydret med Beaivváš typisk selvironi.

ISU

– It inspired me

The UNESCO conference on Indigenous culture was held on campus between 29 September and 2 October 2004. Abdul Hoque checked it out.

As a 1st year student in the Master's Degree Programme on Indigenous Studies, I went to the conference, titled "Knowledge in the next Generation: Major challenges regarding the sustainability of Indigenous Culture last month. I have learnt so much more about current indigenous struggles like negative racism and stereotyping against those who do not identify with the nation states, be it Norwegian or Indian.

This conference, and the Forum, Development cooperation with Indigenous Peoples, which was held before this one and arranged by the Sámi Centre, opened my mind. It inspired me to learn more about Indigenous issues with regard to communication, education, information dissemination and the importance of generating knew knowledge.

It is clear to me that, with effective leadership throughout the world the Rights of Indigenous Peoples can be adopted and addressed by the effected nations.I would like to thank the Sámi Centre and the other organizers of these conferences for giving me the opportunity of attending the conferences.

ABDUL HOQUE



Det danske dokument

Antilopen er et dokument! Utropias anmelder var på forelesning i dokumentasjonsvitenskap med professor Niels Windfeld Lund.

forelesning Trøtt, men forholdsvis lærevillig, steg jeg inn i auditoriet for å ha nattforelesning kl 08.15, i faget flere har flyttet langveisfra for å ta og dermed også har relativt høye forventninger til: dokume ntasjonsvitenskap.

De fleste er kanskje usikre på hva dette faget handler om.

– ..det er en form for medievitenskap, sa dok.vit. student Lisa Halvorsen til INN, Informasjonsavisa for Universitetet i Tromsø. En forklaring i det vageste laget, ikke minst for mine overnysgjerrige slektninger.

Vel plassert på en av de (litt for) behagelige stolene, oppdaget jeg foreleser Lund ved tavla – et passelig pussig lite vesen i snekkerbukse. De følgende minuttene gikk med på å finne ut hvilket språk Lund forsøkte å kommunisere på. Men en kombinasjon av trøtthet, myke stoler og danskens stammende mumling resulterte dessverre i at konsentrasjonen min om det faglige sviktet. Forelesningens innhold måtte vike for mer pågående tema som "hvor lenge har hodet mitt ligget på pulten?". Innimellom var jeg likevel heldig og snappet opp setninger som:

– Omkring 1216, kunne man i Frankrike dokumentere for sine barn å oppføre seg skikkelig.

Selv om *jeg* ikke fikk så mye ut av forelesningen, er det ingen tvil om at Lund kan sine ting. Han har tross alt hatt en stor finger med i etableringen av dette forholdsvis nye faget. For at framtidige forelesninger skal bli fruktbare, er det heller opp til oss dok.vit studenter å utvikle språkørene våre for det lundianske språket. Jeg har nemlig god tro på at det bak den språklige barrieren og professorens fascinerende entusiasme gjemmer seg mangt et vist ord, noe pensumlitteraturen viser: forelesninger kan betegnes som komplekse dokument, sammensatt av flere docem. Levende vesen som antilopen kan òg være dokumenter om de behandles som det, altså preserveres eller registreres for å representere, rekonstruere eller demonstrere fysiske fenomen.

Jeg må nok overvære en god del flere forelesninger for å få nok kunnskap til å slå fast om ikke Lund også er et dokument. Det som er sikkert er at mannen med snekkerbuksene skal studeres nærmere!

Det er Fosse

Jon Fosse
Det er Ales
Samlaget 2004



bok Det er Ales er ei kjærleikssoge om Signe og Asle. For over 20 år sidan drog Asle på sjøen for å fiske, han kom aldri attende.

Framleis dreier dagane til Signe seg om Asle, livet hennar har gått i stå sidan den novemberdagen Asle forsvann. Signe drøymer seg attende til livet før Asle kom bort på sjøen, og Fosse vekslar på meisterleg vis mellom fortid og notid, mellom draum og realitet. Signe sin kjærleik til Asle er vakker, men som all kjærleik er den óg vanskeleg. Menneska i Fosse sine romanar er som oss andre. Dei gjer sitt beste for å seia noko viktig til kvarandre med orda sine, men endar med å verta misforståtte.

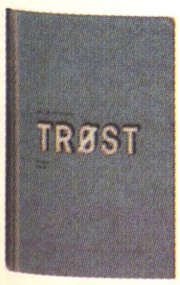
Som alle gode Jon Fosse-bøker, vert Der er Ales sitjande att i kroppen etter at ho er ferdiglesen. Språket til Jon Fosse er kjenneteikna av endelause gjentakingar av setningar og minner. Dette skaper ein litterær musikk, som ein vert gåande og nynna på i dagevis.

Jon Fosse skriv ikkje om karar som barberer pungen. I staden skriv han på nynorsk om folk som slit med angst og lengsel i sine små, vanlege liv. Likevel vågar eg å påstå at Fosse er vår største nolevande forfattar. Han har skapt sitt eige språk, og berre Shakespeare er meir spelt på europeiske teaterscener. Det er 76 år sidan Sigrid Undset vann den siste norske nobelprisen i litteratur. Det treng ikkje bli like lenge til neste gong...

ASKILD GJERSTAD

En varm trøst

Jens M. Johansson
Trøst
Tiden Norske Forlag, 2004



bok Trøst er Johanssons første roman. Dette er en lettlest og fengende bok, du fanges rett inn i handlingen. Eivind Strand stopper å elske sin kone mellom klokken 16.45 og 16.55 en torsdags ettermiddag. Eivind er plutselig ikke Eivind lenger, av åpenlyse grunner, han har stoppet å elske sin livspartner. Vi følger hans streben etter å finne tilbake til livet, til kjærligheten, til seg selv. Samtidig som dette skjer, oppdager han en feil i Gule Sider. Ved en feiltakelse har han blitt oppført som privatetterforsker og telefonen starter å ringe. Mennesker skal ha han til å gjøre de merkeligste ting. Eivind er helt sikker på at alt dette har sammenheng med at han sluttet å elske sin kone.

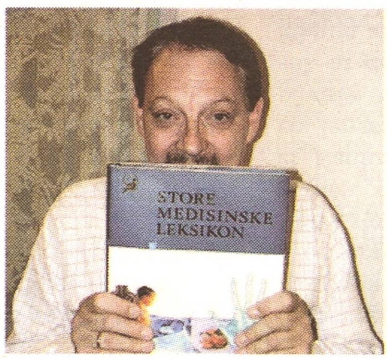
Siden han nå er oppført som privatetterforsker, oppfører han seg deretter. Eivind holder seg hjemme fra sin virkelige jobb og tar ett oppdrag. Oppdraget viser seg å være vanskeligere enn antatt. Boka sjonglerer med flere parallelle historier. Det fortelles om Eivinds stadige vonde drømmer om at deres sønn, Isak, skal dø. Vi får flott fortalte tilbakeblikk på opptakten til deres kjærlighet, vi følger hovedpersonens etterforskningsoppdrag og vi får historien om en evighetsmaskin, som virket.

Trøst er ei flott historie om hvordan ting du tar for gitt, plutselig kan forsvinne og hvordan du kan finne tilbake. Johansson skriver varm og virkelighetsnært, til tross for historias noe uvanlige innhold. Anbefales varmt til kalde høst kvelder!

THERESE-MERETHE LINDSETH

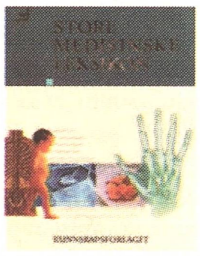
Hvorfor betale skjorta når skjulte skatter finnes i bokhyllene på UB? Utropia ber de ansatte finne godbitene.

Skattejakt



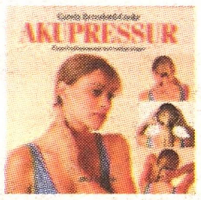
ANBEFALER: Hans Kermit, førstebibliotekar på RMH biblioteket.

– På RMH-biblioteket merker vi en stadig økende interesse for litteratur om medisin og helse, spesielt den norske delen er særlig etterspurt. Jeg har derfor valgt tre bøker på norsk, to informative om medisin og helse og en perle fra vår lille samling av skjønnlitteratur.



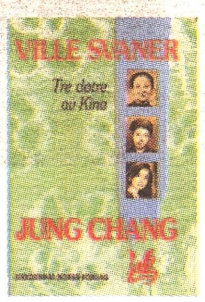
Store Medisinsk leksikon, hovedredaktør Magne Nylenna, Kunnskapsforlaget 1998.
Dette fem binds verket er noe av en gullgruve når det gjelder kunnskap om medisin. Man får lettfattelig og grei beskjed om de aller fleste sykdommer som kan feile en og hvordan de behandles. Man blir dog ikke "syk" av å lese denne boken fordi omtalen av det friske menneskets anatomi og fysiologi også er tatt med. Verkets illustrasjoner er et kapittel for seg. Instruktive fotografier, vakre tegninger og diagrammer i avstemte farger gjør lesningen av dette verket til en opplevelse.

Oppstilling på RMH-biblioteket: WB 13 Sto



Akupressur av Carola Beresford-Cooke, Hilt & Hansteen, Oslo 1996
Akupressur bygger på de samme prinsippene som akupunktur, men uten bruk av nåler. I stedet aktiveres bestemte punkter med fingertrykksmassasje. Gode illustrasjoner og beskrivelser gjør det enkelt å finne fram til punktene og i hvilken retning man skal trykke. Har man først kjent den karakteristiske smerten, som ofte føles behagelig (!), er man siden ikke i tvil om man trykker på rett sted. Trenger du å stresse ned, er du ved å bli reisesyk, har du urolig mage eller migrene kan du få hjelp til selvhjelp ved å lese denne boken.

Oppstilling på RMH-biblioteket: WB 369 Ber



Ville Svaner: tre døtre av Kina av Jung Chang, Gyldendal, Oslo 2000
En meget medrivende og lærd beretning om Kinas historie i det 20. århundre fortalt gjennom tre kvinners liv fra århundrets begynnelse og til ca 1978. Leseren får et førstehånds kjennskap til Kinas nyere historie gjennom beretningen om forfatterens, hennes mors og bestemors liv. Beskrivelsen av Kulturrevolusjonen fra en som først var rødegardist og siden ble forvist til Himalaya for å arbeide som elektriker og barfotlege, gjorde et sterkt inntrykk på en gammel "68-er" som bare kjenner disse forholdene fra glansbildet som ble tegnet av regimet i mange medier på den tiden.

Jeg vil ikke forsøke å plassere denne boken i noen bestemt sjanger, til det er den for enestående. Etter min vurdering så enestående at jeg regner den for en av de beste bøker jeg har lest.

Oppstilling på RMH-biblioteket: Skjønnlitteratur Cha

– Til neste skattejakt utfordrer jeg Eva Cederborg på PJ-biblioteket.